

MAART 2018

PRESIDENTIËLE COMMISSIE EVALUATIE KIESSTELSEL

EEN EVALUATIE VAN HET SURINAAMS KIESSTELSEL

EINDRAPPORT

Voorwoord

Mede naar aanleiding van ernstige inhoudelijke bedenkingen van politieke partijen en maatschappelijke organisaties over bepaalde bepalingen in het kiesstelsel van Suriname, heeft de President van de Republiek Suriname de heer Desiré D. Bouterse namens de Regering, een Commissie, onder voorzitterschap van ondergetekende en bestaande uit de leden mr. Maya Manohar, mr. Ceciel Pinas, de heer Raymond Landburg, Edith Tilon M.Ed, de heer Isaak Soerokarso, en later toegevoegd Aroon Samjhawan Bsc., ingesteld ter evaluatie van het kiesstelsel van Suriname.

Voor het functioneren van een democratie is een kiesstelsel een belangrijk fundament. Het is daarom een voorwerp van voortdurende zorg en discussie. Het is niet verwonderlijk dat de Commissie tijdens de door haar georganiseerde consultaties, met onder meer politieke organisaties, maatschappelijke groeperingen en individuele burgers, op opvattingen stuitte die haaks tegenover elkaar stonden en het niet eenvoudig was om in algemene zin eenduidige standpunten als eindresultaat te formuleren. Ondanks deze moeilijkheden is het de commissie gelukt om in redelijke mate een vrucht te presenteren, die de toets der kritiek zal kunnen doorstaan.

Het kiesrecht heeft in hoge mate een technisch karakter en is daardoor moeilijk te doorgronden. Kennis van het Kiesrecht en van het Kiesstelsel is een belangrijk gegeven, maar het doorzien van de consequenties van bepaalde kieswettelijke regelingen is toch wel een bepalende factor.

Ons kiesstelsel wordt verder beheerst door de grondwetgeving (de Grondwet van de Republiek Suriname), de Kiesregeling, het Kiesbesluit, het decreet Politieke Organisaties, het decreet Verplichte Burgerregistratie en de Wet Regionale Organen. Het bestuderen van de veelheid aan wetgeving heeft veel tijd opgeëist. De commissie heeft van verscheidene kanten steun gehad bij de uitvoering van dit evaluatieproces.

Paramaribo, 20 maart 2018

Drs. Jules A. Wijdenbosch,
Voorzitter van de Presidentiële Commissie "Evaluatie Kiesstelsel"

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Lijst van afkortingen.....	3
1. INLEIDING.....	4
2. ELEMENTEN VAN EEN KIESSTELSEL	8
3. DE VOORSTELLEN	13
3.1 NADERE WIJZIGINGSVOORSTELLEN	18
Bijlage 1: Statistieken.....	26
Bijlage 2: Bijdrage commissielid mr. Manohar	28
Bijlage 3: Schriftelijke bijdragen van Politieke Organisaties	33
ENKELE GERAADPLEEGDE BRONNEN:.....	68

Lijst van afkortingen

ABOP	Algemene Bevrijdings-en Ontwikkelings Partij
AdeKUS	Anton de Kom Universiteit van Suriname
APS	Amazone Partij Suriname
Art.	Artikel
BEP	partij voor Broederschap en Eenheid in de Politiek
CHS	Centraal Hoofdstembureau
DA`91	Democratisch Alternatief `91
DC	Districtscommissaris
DR	Districtsraad
DOE	Democratie en Ontwikkeling in Eenheid
DPO	Decreet Politieke Organisaties
DRS	partij voor Duurzaam, Rechtvaardig Samenleven
d.w.z.	dat wil zeggen
EV	Evenredigheidsstelsel
GW	Grondwet
i.v.m.	in verband met
KB	Kiesbesluit
KR	Kiesregeling
KPTI	Kerukunan Tulodo Pranatan Inggil
KR	Kiesregeling
LEV	Landelijke Evenredigheid
NDP	Nationale Democratische Partij
NS	Nieuw Suriname
NOP	Nationale Ontwikkelings Partij
NPS	Nationale Partij Suriname
o.a.	onder andere
OKB	Onafhankelijk Kiesbureau
PALU	Progressieve Arbeiders en Landbouwers Unie
PDO	Partij voor Democratie en Ontwikkeling
PL	Pertjajah Luhur
PING	Partij voor Integriteit, Nationale motivatie en Gelijke kansen
RR	Ressortraad
SPA	Surinaamse Partij voor de Arbeid
VHP	Vooruitstrevende Hervormings Partij
VPF	Vrouwen Parlement Forum

1. INLEIDING

Hoezeer er geen onomstreden omschrijving bestaat over politiek zal voor wat betreft de begripsbepaling over de politiek een uitgangspunt worden gehanteerd dat politiek een instrument is welke onder meer zich richt op de vormgeving van de toekomst van de samenleving. Politiek richt zich in deze benadering expliciet op de toekomstige ontwikkeling van het land en het volk en niet enkel op een verkiezingsresultaat als doel; politiek beschouwt de verkiezing als een middel om beleid en bestuur te gaan voeren, welke gericht zijn op de vormgeving van de toekomst van die samenleving.

De verkiezing van de leden van alle in de Grondwet genoemde algemeen vertegenwoordigende organen (DNA, DR en RR) wordt door het Kiesstelsel geregeld. Het is de opdracht aan deze Presidentiële Commissie om het Kiesstelsel aan een grondige evaluatie te onderwerpen gelet op ernstige inhoudelijke bedenkingen tegen bepaalde bepalingen in het Kiesstelsel vanuit zowel politieke partijen als maatschappelijke organisaties. Bij het volvoeren van deze opdracht zijn de volgende relevante vraagstukken aan de orde gekomen:

1. De invloed van de kiezer op het personele element bij verkiezingen
2. Elementen van het kiesstelsel
3. Hoe onderscheidt de ene partij zich van de andere ten behoeve van de kiezer.
4. Het gehanteerde plan van aanpak van de Commissie

Op grond van de opvatting van politiek, doet de onvermijdelijkheid van minstens zes voorwaarden zich voor om aan te geven waaraan de moderne politieke partij ter garandering van een verantwoorde en gedegen functioneren, moet voldoen.

Genoemd kunnen worden:

- a) Het formuleren van ideeën over de inrichting van de staat en de samenleving;
- b) Het zich voorbereiden op de toekomstige ontwikkeling van het land en het vastleggen van haar visie hieromtrent in een uitgebalanceerd, realistisch en uitvoerbaar plan;
- c) Het correct en ethisch verantwoord mobiliseren van het volk, het behartigen van de belangen van de natie en het bewust maken van kaders omtrent o.a. politieke, economische en maatschappelijke vraagstukken;
- d) Het deelnemen aan uitgeschreven verkiezingen; aan deze voorwaarde moet op gedegen wijze vorm en inhoud worden gegeven, wil een politieke organisatie op een respectvolle en volwassen wijze een betekenisvolle politieke rol en functie in de samenleving vervullen;
- e) Het integreren van de bij de bevolking levende wensen in realistische operationele actieprogramma's en

- f) Het functioneren als een communicatie-instrument tussen burger en voornamelijk de politiek-bestuurlijke uitvoerende organen.

Ten aanzien van hetgeen onder punt b is aangegeven, is het van belang om vast te stellen dat de politieke partij verplicht is een geïntegreerd plan over de vormgeving van de toekomst van het land te presenteren. Dit zal reeds in een vroeg stadium, voorafgaand aan de deelname aan de verkiezing, een feit moeten zijn.

De essentie van de inhoud van dit plan zal bekend zijn bij niet alleen degenen, die door de partij worden gerekruteerd om te participeren aan de verkiezingen op nationaal niveau, doch ook bij personen die voorbestemd zijn om eventueel in het bestuurlijke te zullen deelnemen. Kennis van zaken is eveneens nodig bij kandidaten die geselecteerd zijn geworden, om deel te nemen aan verkiezingen voor de bemensing van de nationale en regionale vertegenwoordigende organen. Om in Suriname invloed op de vormgeving van de toekomst van de samenleving vanwege politieke partijen daadwerkelijk mogelijk te maken, nemen politieke partijen deel aan de algemene, vrije verkiezingen met geheime stemming, op nationaal en regionaal niveau. De verkiezing is namelijk het instrument bij uitstek om in vertegenwoordigende organen te participeren. Een opmerking die hierbij relevant kan zijn, is dat verkiezingen als zodanig geen democratie garanderen, maar slechts een democratisch instrument vertegenwoordigen om aan de representatieve en ook de participatieve democratie nader vorm en inhoud te geven. Aan de verkiezingen wordt verder in democratische staten de voorwaarde gesteld dat deze vrij moeten zijn, geen discriminatoire beperkingen aan burgers mogen opleggen en geheime stemming moeten garanderen. Al deze vereisten moeten in daartoe bestemde wettelijke regelingen zijn vastgelegd.

Ad. 1. De invloed van de kiezer op het personele element bij verkiezingen

Binnen de huidige omstandigheden is de invloed van de kiezer op de samenstelling van de kandidatenlijst nauwelijks aanwezig, waardoor ook de invloed van de kiezer op de samenstelling van het vertegenwoordigend lichaam uitblijft. Een der gevolgen hiervan is dat gekozen volksvertegenwoordigers veelal communiceren met mekaar en nauwelijks met de kiezer over de algemene vraagstukken die de kiezer aangaan. Niet veel volksvertegenwoordigers hebben een kiezerslegitimatie. Zij zijn daarom niet in staat om op eigen kracht een zetel te verwerven. Zij worden door hun kiezer niet gekend met uitzondering van sommige kandidaten. De voornaamste legitimiteit van de meeste kandidaten is echter de partijlijst waarop de volksvertegenwoordigers zijn binnengekomen.

Het gebrek aan het personele element bij de verkiezingen blijkt verder uit het feit dat er onvoldoende aandacht is voor de werkelijke problemen waarmee het volk te kampen heeft. Dit vraagt om versterking van de band of relatie tussen kiezer en gekozenen. Dit alles leidt tot gebrek aan vertrouwen in het politiek systeem, de politiek en politici.

De 'sociale afstand' tussen kiezer en gekozene leidt verder tot het algemeen verlangen om bijzondere aandacht te besteden aan de personele samenstelling van een algemeen vertegenwoordigend lichaam. Anders gezegd de kiezer zou meer zeggenschap moeten krijgen ten aanzien van aanwijzing van de personen die daadwerkelijk in de volksvertegenwoordiging terechtkomen. Hierdoor zal de (kandidaat) volksvertegenwoordiger zich meer richten tot de kiezers. Het districtenstelsel lijkt een onvermijdelijke keuze voor de versterking van die band tussen kiezer en gekozenen te zijn.

Een motief hiervoor is dat het accent op een districtenstelsel de band tussen kiezer en afgevaardigde kan versterken. De meningen hierover blijken in vele landen tussen groepen en zelf binnen groepen of politieke organisaties te verschillen. Deze visies op vertegenwoordiging beheersten al in de achttiende eeuw de meningen. Aan de ene kant waren de groepen huiverig voor een democratische vertegenwoordiging waarin allerlei groepen hun eigen belangen probeerden door te drukken. Zij kozen voor een zo sterk mogelijke nationale regering. Zij verdedigden de opvatting die de lokale belangen en specifieke groepsvertegenwoordiging overstegen. Zij stelden zich op het standpunt dat vertegenwoordigers het algemeen belang moeten behartigen en niet slechts de belangen van enkele individuen of bepaalde gemeenschappen.

De andere groepen verdedigden een idee van vertegenwoordiging als spiegel. De volksvertegenwoordiging moet volgens hen lijken op de bevolking als geheel. De afgevaardigden moeten zo dicht mogelijk bij de kiezer staan. Door de sterkere band tussen de kiezer en gekozene zouden afgevaardigden spontaan de belangen behartigen van de groep of regio die ze vertegenwoordigen. De ondervertegenwoordiging van specifieke groepen of regio's in de politiek wordt hierdoor bestreden. Niet alleen de vertegenwoordiging van regionale belangen via het districtenstelsel, maar ook de vertegenwoordiging van specifieke groepen kunnen op basis van zo een afspiegelingstheorie bijgesteld worden.

Het is daarom zaak dat er bij voorstellen rekening gehouden wordt met dit aspect.

Wanneer wij de grote opvattingsverschillen volgen, rijst zeker de vraag: wat is voor ons het beste stelsel waarbij wij al de bezwaren die naar voren zijn gebracht door de verschillende groepen kunnen aanpakken.

- a) Wat doen wij met het probleem van het personele element?
- b) Kiezen wij voor een gemengd stelsel voor DNA of handhaven wij de bestaande methode?
- c) Handhaven wij de wijze van Regionale verkiezing?
- d) Wie staat centraal bij verkiezing, de partij, de kiezer of de kandidaat?

Ad 4. Het gehanteerde plan van aanpak van de Commissie:

1. Wekelijkse discussievergadering tijdens welke presentaties zijn gehouden door leden van Commissie over elementen van het kiesstelsel, de Grondwet, de Kiesregeling, het Kiesbesluit, het Decreet Politieke Organisaties, het Besluit Registratie Politieke Organisaties, het Besluit vaststelling modellen processen-verbaal van registratie, dan wel weigering registratie enz.
2. Het nalezen van verschillende rapportages van onder andere: het Onafhankelijk Kiesbureau, het Centraal Hoofdstembureau en van Buitenlandse Waarnemers;
3. Het instellen van subcommissies;
4. Het instellen van een redactiecommissie;
5. Het organiseren van meelezersronden;
6. Het organiseren van consultatieronden met politieke partijen, maatschappelijke organisaties en deskundigen onder andere:
 - Partijen die deel uitmaken van DNA;
 - Partijen die geen deel uitmaken van DNA, maar die wel deelgenomen hebben aan de verkiezingen;
 - De Districts-Commissarissen;
 - Het Centraal Hoofdstembureau
 - Het Onafhankelijk Kiesbureau
 - De Democratic Unit van de Anton de Kom Universiteit Suriname
 - De Surinaamse Vereniging van Journalisten
 - Het Nationaal Jeugd Instituut

De zaken waarop de Commissie zich geconcentreerd heeft bij haar werkzaamheden en aan de vertegenwoordigers van de politieke organisaties is gevraagd om zich bij het nader overleg te concentreren:

In de eerste plaats gaat het om het kiesstelsel en de Nationale volksvertegenwoordiging zelf en dan over de Regionale verkiezing.

A. Concentratiepunten

1. Het huidig kiesstelsel;
2. Bezwaren tegen het huidig systeem;
3. Voordelen van het huidig systeem
4. Mogelijke aanpassingen van het huidig stelsel
5. Initiatieven of wijzigingen
6. Voorstellen

B. Oordeel over de Regionaal verkiezing, en

C. Wat verder door de partijen relevant geacht wordt.

2. ELEMENTEN VAN EEN KIESSTELSEL

Vooreerst zal iets opgemerkt worden over het kiesstelsel van Suriname:

Suriname heeft voor wat betreft de Nationale Assemblée een kiesstelsel dat gebaseerd is op evenredige vertegenwoordiging per district. Voor wat betreft de Ressortsraad geldt het meerderheidsstelsel. Artikel 61 van de Grondwet van Suriname luidt als volgt:

1. De Nationale Assemblée bestaat uit 51 leden die per district op grond van algemene, vrije en geheime verkiezingen krachtens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging bij grootste gemiddelde en voorkeursstemmen worden gekozen.
2. Personen, die zich in een district kandidaat hebben gesteld ter verkiezing tot afgevaardigde naar De Nationale Assemblée moeten in het desbetreffende district wonen en hun hoofd- of werkelijk verblijf aldaar hebben en wel gedurende twee jaren voorafgaand aan de verkiezingen.

In artikel 162 van de Grondwet staat het volgende: *De samenstelling van de districtsraden vindt plaats na gehouden algemene, vrije en geheime verkiezingen in de ressorten van het betreffende district. De zetels in een districtsraad worden toegekend aan de in de ressortraden van het betreffende district vertegenwoordigende politieke organisaties, naar evenredigheid van het totaal aantal in de ressortraden verworven zetels.*

Artikel 163 luidt als volgt: *De samenstelling van de ressortraden vindt plaats na gehouden algemene, vrije en geheime verkiezingen binnen het ressort, de volgorde gekozenen wordt bepaald naar de rangorde der hoofdelijk verworven stemmen. Hierdoor worden alle beschikbare zetels toegekend.*

De leidende gedachte bij de huidige regeringscoalitie is dat, nog in deze kabinetsperiode een gewijzigd kiesstelsel zal moeten worden ingevoerd. Dit dient zoveel mogelijk vorm en inhoud te krijgen binnen de grenzen van de Grondwet.

Elementen van het kiesstelsel

In de literatuur worden over het algemeen drie methoden onderscheiden om kiesstelsels te classificeren, t.w. volgens de kiesformule, de districtsindeling of de stemformule.

De meest bekende van deze drie is de methode die uitgaat van de kiesformule (electoral formula). Bij de kiesformule gaat het om de wijze waarop de uitgebrachte stemmen naar zetels worden vertaald. De onderverdeling is hier meerderheidsstelsels enerzijds en stelsels die uitgaan van evenredige vertegenwoordiging anderzijds.

De tweede methode onderscheidt kiesstelsels naar de wijze van districtsindeling. De twee uitersten vormen zijn kiesstelsels die slechts een, de gehele staat omvattend, district kennen en

kiesstelsels die uitgaan van enkelvoudige districten. Het is duidelijk dat hier vele tussenvormen kunnen bestaan en ook bestaan.

De derde methode onderscheidt kiesstelsels naar hun stemprocedure (ballot structure) d.w.z. dat de wijze waarop kiezers hun voorkeur bekend kunnen maken. Verschillende methoden zijn hier denkbaar. Kiesstelsels waarbij de kiezer een stem kan uitbrengen komen het meest voor, maar er zijn ook kiesstelsels waarbij de kiezer meerdere stemmen kan uitbrengen. Hierna zullen deze verschillende indelingen kort de revue passeren. Het is van belang hier al te constateren dat er in theorie een vrijwel onbeperkte combinatie mogelijk is van de verschillende hiervoor geschetste indelingen. Niet ondenkbaar is bijvoorbeeld een combinatie van een meerderheidsstelsel met een districtenstelsel en een stelsel waarbij de kiezer de kandidaten kan nummeren.

Naast deze methoden van classificatie van kiesstelsels kunnen er in kiesstelsels nog een aantal elementen onderscheiden worden die van invloed zijn op de uiteindelijke toewijzing van de zetels. Het betreft hier bijvoorbeeld de eventuele kiesdrempel, het totaal aantal te verdelen zetels.

1. Kiesformule

Vaak wordt de kiesformule vereenzelvigd met de kiesstelsels. De hoofdingeling in kiesformules betreft die in meerderheidsstelsels en stelsels van evenredige vertegenwoordiging. De meerderheidsstelsels kunnen vervolgens weer onderverdeeld worden in stelsels die werken met een relatieve meerderheid meestal aangeduid als 'first past the post' (FPTP), stelsels die werken met twee stemronden en stelsels die werken met preferente stemmen. De eerste twee zijn lijstenstelsels, de laatste is een personenstelsel.

a. First past the post

Dit is op het oog het meest eenvoudige stelsel. De kandidaat die de meeste stemmen verwerft, wordt gekozen verklaard. In het merendeel van de gevallen wordt 'first past the post' gecombineerd met enkelvoudige districten, maar het is zeker niet onmogelijk het stelsel te gebruiken in combinatie met meervoudige kiesdistricten, indien er bijvoorbeeld twee zetels te verdelen zijn, worden verkozen verklaard de twee kandidaten die de meeste stemmen hebben verkregen. Bij meervoudige districten lijkt het voor de hand te liggen de kiezers zoveel stemmen te geven als er zetels te vergaren zijn, aangezien op die manier het best de voorkeur van de kiezer tot uitdrukking kan worden gebracht. Hier is echter wel een gevaar aan verbonden: een gedisciplineerd stemmende kleine meerderheid kan alle zetels binnenhalen.

b. Een meerderheidsstelsel met twee ronden

In dit stelsel is het uitgangspunt dat een kandidaat om verkozen te worden verklaard na de eerste ronde, een absolute meerderheid van het aantal uitgebrachte stemmen moet hebben

behaald. Indien dit geen van de kandidaten is gelukt volgt een tweede stemronde. In deze ronde is een relatieve meerderheid voldoende. Hoewel in dit stelsel in beginsel in de tweede ronde meer dan twee kandidaten mee kunnen doen, blijft de tweede ronde vaak beperkt tot twee kandidaten. De reden is dat na de eerste ronde coalitievorming plaatsvindt en de overige kandidaten zich terugtrekken onder het geven van stemadviezen aan hun aanhangers.

c. Een meerderheidstelsel met preferentie stemming

Hier zijn verschillende varianten denkbaar, bijvoorbeeld die waarin de kiezer net zoveel stemmen heeft als er zetels zijn of een stelsel waarin de kiezer wordt gevraagd de kandidaten op het stembiljet te nummeren in de volgorde waarin zij aan hen de voorkeur geven.

Als een kandidaat een absolute meerderheid van eerste voorkeuren verkrijgt is hij/zij verkozen. Indien dit geen van de kandidaten is gelukt, valt de kandidaat met het minste aantal eerste voorkeursstemmen af. Zijn stemmen worden al naar gelang de daarop aangegeven tweede voorkeuren verdeeld over de overgebleven kandidaten. Dit proces wordt voortgezet totdat een kandidaat de vereiste meerderheid bereikt. Ook is echter denkbaar dat er meerdere zetels binnen een district te verdelen zijn, waarbij de kandidaten met de meeste stemmen gekozen worden verklaard. Het verschil met een systeem van EV, met daarbinnen preferente stemmen, is hier hooguit nog gradueel.

d. Stelsels van EV op basis van grootste gemiddelden

Het gaat hier om lijstenstelsels. Bij een stelsel van grootste gemiddelden worden de stemtotalen van de lijsten telkens gedeeld, waarbij de lijst die het grootste gemiddelde heeft de zetel krijgt. Aan iedere partij wordt eerst zoveel zetels toegewezen als deze partij de hele kiesdeler heeft behaald. Vervolgens worden de restzetels met behulp van de grootste gemiddelden bepaald. Dit verandert natuurlijk niets aan het eindresultaat. Het enige verschil is dat men niet weet in welke volgorde zetels zijn toegewezen.

e. Stelsels van EV op basis van grootste overschotten

Het uitgangspunt bij stelsel van EV op basis van grootste overschotten is dat aan lijsten eerst zoveel zetels worden toegekend als die lijst de in het stelsel gehanteerde kiesdeler heeft behaald. Vervolgens worden de restzetels toegekend aan die lijsten die de grootste stemoverschotten hebben. Evenals hetgeen met het stelsel op basis van de grootste gemiddelden het geval is, kunnen er ook ontelbare varianten bedacht worden voor de stelsels op basis van de grootste overschotten.

f. Het stelsel van EV op basis van preferente stemmen

Hier zijn weer allerlei stemmen uit te brengen. Ook is een systeem denkbaar dat wel aangeduid wordt als dat van de 'single transferable vote' (STV), waarbij de kiezer de mogelijkheid krijgt de kandidaten in volgorde van voorkeur te nummeren. Hoewel dit stelsel een personenstelsel is,

zijn de uitkomsten sterk vergelijkbaar met een stelsel van hoogste overschotten in het geval wij ervan uitgaan dat de kiezers of hun voorkeuren uitbrengen op leden van dezelfde partij, dan wel dat de voorkeuren van kiezers die de partijgrenzen overschrijden elkaar opheffen. Bij een stelsel met preferente stemmen moet ook een kiesdeler bepaald worden.

2. Districtsindeling

De districtsindeling vormt de tweede belangrijke factor als het gaat om de vertaling van stemmen in zetels. In de inrichting van de kiesdistricten komen aanmerkelijke verschillen voor, maar in veel landen is het aantal te kiezen zetels per district evenredig aan het inwonertal. Dit betekent dat er grote verschillen kunnen optreden in het aantal te verkiezen zetels per district. Als algemeen regel geldt: hoe groter het kiesdistrict, hoe meer zetels er te verdelen zijn, des te dichter de proportionaliteit wordt bereikt.

3. Stemprocedure

Het inrichten van kiesdistricten vormt een manier om (beoogde) volksvertegenwoordigers zich meer te laten richten naar de wensen en behoeften van (een bepaald deel van) de kiezers. Ook op andere wijzen kan een kiesstelsel dit beïnvloeden en wel door een kiezer een grote vrijheid te geven in het kiezen van de kandida(a)t(en) van zijn voorkeur. Omgekeerd is de veronderstelling dat de kandidaten zich dan meer zullen beijveren voor het verwerven van de voorkeur van de kiezer(s).

Men kan hierbij de kiezer verschillende mogelijkheden bieden. De term 'stemprocedure' geeft nog het best aan waar het hierbij om gaat, namelijk de mate van vrijheid die de kiezer heeft bij het uitbrengen van zijn stem(men). En inderdaad, uiteindelijk gaat het daarbij om de inrichting van het stembriefje.

In landen met een gesloten lijstenstelsel heeft de kiezer weinig te kiezen, behalve dan de partij van zijn voorkeur; de volgorde van de kandidaten is door de partij vastgesteld en de kiezer kan deze niet doorbreken.

Open lijstenstelsels zijn er in verschillende soorten. Het minst open stelsel (maar niet geheel gesloten) is dat waarin een kiezer een enkelvoudige voorkeursstem kan uitbrengen. Bij een wettelijke vastgestelde percentage wordt de voorkeursstem dan effectief. Het kan ook zijn dat de kandidaten met de meeste stemmen de aan de lijst toegevalen zetels mogen innemen.

Sommige landen kennen een nog veel flexibeler systeem. De kiezer heeft in deze landen evenveel stemmen als er in een district te verdelen zijn. Hij kan deze stemmen geheel naar eigen inzicht verdelen over de kandidaten, zelfs over lijsten. Deze stemmingsplitsing wordt in vakliteratuur aangeduid als 'panacheren'. Ook kan hij zijn voorkeur voor een bepaalde kandidaat extra gewicht geven, door aan deze twee stemmen toe te kennen, het zogenaamde cumuleren.

4. Hoe onderscheidt de ene partij zich van de andere t.b.v de kiezer

Om de kiezer in staat te stellen bij de verkiezingen een verantwoorde keuze te kunnen maken moet elke moderne politieke partij publiekelijk aangeven wat de partij eigen is.

De basis van de moderne partij die als nationale partijen worden aangemerkt zijn ideologieën, sociale klassen of beginselen. Politieke partijen moeten/kunnen worden geïdentificeerd in termen van hun politieke ideologie. In democratische staten vervullen politieke partijen de functie van de in aggregaten van belangen, hetgeen betekent dat de politieke partij de belangen die in de politieke arena zijn gebracht, door middel van articulatie op een samenhangende wijze op de politieke agenda te plaatsen.

Hetgeen de partij eigen is wordt tot uiting gebracht in:

1. De ideologie van de partij
2. De ontwikkelings-en maatschappij visie van de partij
3. De beginselen van de partij
4. Het partijprogramma
5. De aggregatie van belangen vanuit de samenleving, hetgeen betekent hoe en in welke mate de partij in staat is gebleken de gearticuleerde belangen op de politieke agenda te plaatsen.

3. DE VOORSTELLEN

In democratische stelsels zijn politieke partijen de instrumenten bij uitstek van politieke mobilisering. Het is hierom dat politieke partijen een centrale rol vervullen bij verkiezingen. Tijdens de consultaties in het kader van de evaluatie van het kiesstelsel in Suriname met politieke organisaties (partijen), relevante instituties en betrokken deskundigen zijn enkele opmerkelijke zaken naar voren gekomen, die bijzondere aandacht verdienen en bij dit advies vooraf aan de andere voorstellen moeten worden aangegeven. Er zijn grote verschillen van opvatting over bepaalde vraagstukken tussen de partijorganisaties geconstateerd. Er zijn verder minimale verschillen van opvatting over bepaalde vraagstukken tussen de partijorganisaties geconstateerd. Er zijn ook overeenkomsten gesignaleerd.

Het is daarom goed vooruitlopend op de voorstellen voor een beter begrip van het resultaat van de evaluatie, enkele voorbeelden te vermelden.

De vraagstukken die in dit voorbericht op de voorstellen zullen worden aangehaald zijn de standpunten over:

1. Het al of niet deelnemen aan de verkiezingen door combinaties van politieke organisaties (zie artikel 7 Kiesregeling)
2. Het al dan niet handhaven van de 1% regeling (zie artikel 8 van het Decreet Politieke Organisaties)
3. Het instellen van een Onafhankelijke Nationale Verkiezingsautoriteit
4. Het al dan niet handhaven van het woonplaats beginsel (zie artikel 62 van de Grondwet en artikel 5 van de Kiesregeling)

Ad 1. Het al of niet deelnemen aan de verkiezingen door combinaties van politieke organisaties

Partijen die deel uitmaken van de huidige Nationale Assemblée verschillen van opvatting over het al dan niet in combinatie-verband laten deelnemen van politieke-organisaties aan de verkiezingen. Er zijn politieke organisaties die voorstander zijn van pre-electorale samenwerking bij verkiezingen en er zijn politieke organisaties die tegenstander zijn van pre-electorale samenwerking bij verkiezingen. De vertegenwoordiger van de meerderheid in de huidige Assemblée heeft namens die meerderheid tijdens de consultaties, ervoor gekozen dat artikel 7 van de kiesregeling moet worden gewijzigd, in diër voege dat een combinatie van politieke-organisaties niet langer mede beschouwd wordt als een politieke-organisatie.

Gesteld is dat bij de kiezer het bekend moet zijn wat onder meer de ideologie en beginselen van de partij zijn. Bij een combinatie van politieke organisaties is dit niet duidelijk voor de kiezer en het gaat daarbij slechts om het behalen van de meerderheid c.q. het aantal vereiste stemmen gericht op het verwerven van regeermacht. De voorwaarde van het bekend zijn van

de kiezer met de beginselen van de politieke organisatie, is ook genoemd in de Grondwet en wel in artikel 53.

Het is bij het niet bekend zijn met de eenduidige politieke ideologie en beginselen welke eigen zijn aan de combinatie van politieke organisaties deelnemende politieke organisaties waarvan het politiek handelen het gevolg is, is het niet mogelijk voor de kiezer een verantwoorde keuze te maken bij de verkiezing. Het zijn nu eenmaal de politieke ideeën en beginselen waaromheen mensen zich als politieke partij groeperen. Deze normatieve uitgangspunten worden door de gekozen politieke partij bepalend voor het politiek handelen van de partij.

Welke zijn nu de politieke beginselen van een politieke combinatie van politieke organisaties. Als deze niet bekend zijn, waar stemt de kiezer dan voor. Alleen voor het behalen van een meerderheid en wat daarna? Is dit het doel dat met verkiezingen wordt nagestreeft? Is artikel 53 lid 3 in de Grondwet hierom opgenomen? De vraag rijst of de oriëntatie voor de kiezer is de combinatie van politieke organisaties in plaats van de ideologie en de beginselen.

Er is een grote verscheidenheid aan beginselen die onder meer religieus, socialistisch, conservatief en liberaal kunnen zijn. Het is om deze redenen onder meer waarom de Commissie het deelnemen in politiek combinatie-verband aan de verkiezingen afraadt en voorstander van is om artikel 7 van de Kiesregeling te wijzigen, zodanig dat de deelname als combinatie van politieke organisaties aan verkiezingen geschrapt wordt uit de Kiesregeling.

Het advies van de Commissie houdt in dat deelname aan de verkiezingen in Suriname door combinaties van politieke organisaties niet langer mogelijk is. Vermeldenswaard hierbij is dat veruit de meeste individuele deskundigen dit standpunt delen naast het Onafhankelijk Kiesbureau, het Centraal Stembureau, de Surinaamse Vereniging van Journalisten, de District-Commissarissen, en anderen.

Het standpunt van de Commissie is mede gebaseerd op datgene dat in onze Grondwet is opgenomen in artikel 53 leden 3d, 3f en 3g namelijk: “ Bij het uitoefenen van haar bevoegdheden moeten de politieke organisaties het navolgende in acht nemen:

3d. de kiezers in staat stellen kennis te kunnen nemen van het beginselprogramma en het verkiezingsprogramma van de politieke organisaties;

3f. het functioneren moet beantwoorden aan de beginselen van behoorlijk bestuur, alsmede aan de gestelde wettelijke regels voor de waarborging van de openbaarheid en inzichtelijkheid;

3g. het samenstellen van een programma, met als enig doel de behartiging van het nationaal belang”.

Artikel 53 lid 3d van de Grondwet houdt onder meer in een programma gericht op de vormgeving van de toekomst van de samenleving en wel op basis van bepaalde politieke

idealen. Politieke idealen c.q. ideologie wordt voornamelijk bij de verkiezingen gebruikt om de inhoud van politieke stromingen mee aan te duiden.

Het moet duidelijk zijn dat moderne politieke organisaties geïdentificeerd worden in termen van hun politieke ideologie.

Op grond van de politieke ideologieën en beginselen, die het politiek handelen van de partijen bepalen, concurreren politieke organisaties elkaar om de kiezersgunst.

Het kiezen voor het deelnemen in combinatieverband van politieke organisaties aan de verkiezingen zou als in strijd met de Grondwet kunnen worden aangemerkt.

Ad 2. Het al dan niet handhaven van de 1% regeling

Eén van de discussiepunten waarover nogal wat verschil van opvatting blijkt te bestaan is het handhaven van de 1% regeling.

Belangrijk is te vermelden dat het hier vooral gaat om het feit dat deze regeling van een drempel gehandhaafd moet blijven, maar de voorstanders hiervan zijn enerzijds van mening dat er een betere controle moet zijn en dus de partijen die wensen deel te nemen aan de verkiezingen een betere registratie van hun leden moeten hebben, opdat via bijvoorbeeld volledig ingevulde inschrijvingsformulieren door de overheidsinstanties kan worden nagegaan of men daadwerkelijk lid is van de partij c.q. politieke organisatie.

Anderen zijn voorstander van het storten van een bepaald bedrag bij het opgeven voor deelname aan de verkiezingen, welk bedrag wordt terug gegeven indien de partij een bepaald percentage aan stemmen van het totaal aantal kiesgerechtigden heeft weten te verwerven of wanneer er tenminste 1 zetel is behaald.

De evaluatiecommissie stelt voor de 1% regeling te handhaven, maar vast te stellen dat de ledenregistratie dusdanig moet zijn, dat deze regeling controleerbaar is. Dit opdat een naadloze controle mogelijk wordt. Dit kan bijvoorbeeld door van partijen te eisen dat de registratie voor de verkiezing gepaard moet gaan met de indiening van ondertekende inschrijfformulieren, waarop het identiteitsnummer van de leden voorkomt. Indien de politiek niet kiest voor deze methode dan kan overwogen worden te kiezen voor het vooraf storten van een bepaald bedrag bij de inschrijving voor deelname aan de verkiezingen met de mogelijkheid van teruggave van dit bedrag bij het behalen van een bepaald percentage aan stemmen of zetel.

Ad 3. Het instellen van een Onafhankelijke Nationale Verkiezingsautoriteit

Nagenoeg alle partijen en deskundigen zijn het erover eens dat er een onafhankelijke nationale verkiezingsautoriteit moet worden ingesteld. Deze autoriteit moet een blijvende zijn, die de taken van OKB en CHS overneemt en nog andere nader aan te geven taken zal moeten vervullen.

De Commissie adviseert dit voorstel over te nemen en serieus te overwegen en indien mogelijk reeds bij de aanstaande verkiezingen dit realiseren.

Ad 4. Het al dan niet handhaven van het woonplaats beginsel

De filosofie over het woonplaatsbeginsel is één die ver teruggaat in het verleden. Wat hierover gezegd kan worden is zo lang de decentralisatie van regeling en bestuur nog niet volledig is geïmplementeerd en de districts- en de lokale gemeenschappen niet kunnen rekenen op de juiste beleidsaandacht van het bestuur er voldoende reden is om het woonplaats beginsel te handhaven.

Het advies van de Commissie voor wat het woonplaats beginsel is het volgende:

Een variant van bestuur dat onmisbaar is voor de bestuurlijke organisatie in ons land is decentralisatie van regeling en bestuur.

Bij de decentralisatie van regeling en bestuur staat de bestuurskracht van het district, bestaande uit de uitvoeringscapaciteit, de beslisbaarheid en de verantwoordingscapaciteit centraal. Wil decentralisatie een kans van slagen hebben dan zal de centrale overheid maximale ondersteuning, financieel en anderszins, moeten geven aan het proces van decentralisatie en zal de decentralisatie verder doorgevoerd moeten worden naar de dorpen en de kleinst mogelijke leefgemeenschappen. Slechts dan zal decentralisatie die bijdrage kunnen leveren aan de maximale ontwikkeling van het district. Hier gaat het dus om de politieke en beleidsaandacht voor het district. Deze gebieden verdienen van de politiek en het beleid bijzondere aandacht. Hierbij spelen gekozen vertegenwoordigers een belangrijke rol, zowel op het niveau van De Nationale Assemblee als op het niveau van de Districts- en de Ressortsraad.

Was het vroeger zo dat kandidaten voor de nationale volksvertegenwoordiging vaak slechts vanwege hun afkomst van een district gerekruteerd werden, al waren zij reeds jaren niet meer woonachtig in het district; de bekendheid met het districtsgebeuren is een belangrijke voorwaarde om in staat te zijn iets wezenlijks bij te dragen aan de ontwikkeling van het district. De burger die reeds jaren weg is uit het district valt niet meer onder de sociale controle van de districtsgemeenschap en is onbekend met de feitelijke van zaken, die zich in het district afspelen.

Vooraf in districten speelt het fenomeen van sociale controle op vertegenwoordigers een belangrijke rol. Het niet woonachtig zijn in het district brengt ook met zich mee dat de kennis met de problemen in het district heel minimaal is en het contact met de bevolking van het district niet frequent kan zijn.

Te zijner tijd kan over het al dan niet handhaven van het woonplaatsbeginsel gediscussieerd worden. In deze overgangsperiode moet volstaan worden met handhaving van het woonplaatsbeginsel van twee jaar.

Buiten de volmaaktheid van de decentralisatie zijn er enkele zaken die pleiten voor de handhaving van dit principe. De volksvertegenwoordigers vanuit de districten moeten naast de oriëntatie op nationale vraagstukken ook voldoen aan de verwachtingen dat:

- Zij goed bekend moeten zijn met het district, de regio c.q. het ressort en de dorpen;
- De bevolking van de regio c.q. het ressort zoveel mogelijk moet kennen
- Zij door hun regionale beweging en informatie in staat geacht moeten worden de belangen van het district c.q. het ressort optimaal te kunnen helpen behartigen
- Zij moeten beschikken over specifieke vaardigheden, een bijzondere kijk op het district c.q. op het ressort, kennis van de regio c.q. van het ressort en een harmonische verbondenheid hebben met de regionale bevolking
- Zij een grote betrokkenheid bij de ontwikkeling van de regio c.q. het district, en
- Er sprake moet zijn van een uitermate goed veldcontact met het district c.q. het ressort.

3.1 NADERE WIJZIGINGSVOORSTELLEN

Alle gedane voorstellen tot wijziging van het kiesstelsel, zijn in de onderstaande tabellen verwerkt. Het gaat in deze om 5 (vijf) tabellen: Kiesregeling, Grondwet, Decreten, nieuwe Wetsvoorstellen en redactionele wijzigingen. De tabellen hebben de volgende kolommen:

1. Voorstel van wijziging;
2. De artikelen die het betreft;
3. Een korte uitleg of opmerking ter verduidelijking van het voorgestelde en de laatste kolom is;
4. De door de evaluatiecommissie geschatte termijn van uitvoering van goedgekeurde wijzigingsvoorstellen.

KIESREGELING				
	Wijzigingsvoorstel	Artikelen	Uitleg/opmerking	Geschatte termijn van uitvoering
01	Aantal DNA zetels evenredig aan het aantal inwoners per district.	KR art. 9	Fundamentele wijziging: Elke stem dient een gelijk gewicht te hebben, een eventuele toepassing van positieve discriminatie vanwege het ontoereikend aantal stemgerechtigden in sommige districten, moet opgeheven worden. Zulks ter garandering dat elk district zich kan herkennen in DNA.	LANG TERMIJN: Deze wijziging vereist 2/3 meerderheid der stemmen in De Nationale Assemblée.
02	Digitaal stemmen	KR. art. 95 e.v.	Technische wijziging: Het gebruik van deze technologie zou het uitbrengen van de stemmen vergemakkelijken volgens enkele organisaties	LANG TERMIJN: Vereist de nodige technologische infrastructuur en beveiliging tegen hacking.
03	DNA kiessysteem voor RR instellen	KR art 129	Fundamentele wijziging:	MIDDELLANG TERMIJN: Deze wijziging vereist 2/3 meerderheid der stemmen in De

				Nationale Assemblee.
04	Geen pre-electorale samenwerkingsverbanden toestaan	KR art 7	Fundamentele wijziging: Het waren voornamelijk gezaghebbende organisaties om de verkiezing heen (4) die geen voorstander zijn van pre-electorale samenwerkingsverbanden. Het uiteengaan van partijen van het samenwerkingsverband kort na de verkiezingen wordt aangemerkt als kiezersbedrog. Verder zou het kiezen voor het deelnemen van combinaties van politieke organisaties aan de verkiezingen als in strijd met de Grondwet kunnen worden aangemerkt.	KORT TERMIJN: Een gewone meerderheid der stemmen in de Nationale Assemblee is vereist om deze wijziging door te voeren.
05	Op DNA niveau geen lijstvolgorde hanteren maar Voorkeurstemmen	KR. art 42 lid 2, art. 58 lid 2, art. 129 lid 2, art. 137 lid 3 en 5	Fundamentele wijziging: De voorkeur wordt door de kiezer bepaald en hiermee zou het democratisch gevoel bij de kiezer versterkt worden.	KORT TERMIJN: Een gewone meerderheid der stemmen in de Nationale Assemblee is vereist om deze wijziging door te voeren.
06	Opklapbare stembussen (dozen, plastic zakken van een bepaalde kwaliteit)	KR en KB art. 35, art. 36, art. 37	Technische wijziging: Enkele deskundigen met jarenlange ervaring in het organiseren van de Algemene Verkiezingen zijn van oordeel dat het transport van stembussen efficiënter kan.	MIDDELLANG TERMIJN: Waken voor wantrouwen bij de kiezers met betrekking tot veiligheid stembussen.
07	Oproepingskaarten afschaffen	KR art. 2 lid 3, art	Technische wijziging: Vrijwel alle organisaties	MIDDELLANG TERMIJN:

		90, art 97 lid 2, art 98, art. 107 lid 1d, art 115 lid 3c	haalden de hoge kosten en het fenomeen van onbestelde kaarten aan. Een moderne manier met veiligheidskleppen is zeer gewenst	Een ander voor Suriname geschikt systeem moet nog bepaald worden. Er zijn geen concrete complete voorstellen gedaan
08	Percentage RR leden evenredig aan percentage behaalde stemmen op RR. Eerst toewijzing aantal zetels aan de politieke organisatie en dan verkozen verklaren naar rangorde van de behaalde stemmen op de lijst.	KR art.129	Fundamentele wijziging: evenredig aan percentage behaalde stemmen	MIDDELLANG TERMIJN
09	Stemmen mogelijk maken voor Surinamers die zich bevinden in het buitenland op de dag der verkiezingen	KR art. 25 lid 1, lid 3, en lid 5	Technische Wijziging: In deze gaat het om ondermeer Surinaams Ambassade personeel, Surinamers op dienstreis, Surinamers die voor langere tijd (Studie of Medische redenen) in het buitenland vertoeven.	MIDDELLANG TERMIJN: Vergt organisatie inclusief veiligheidskleppen ter voorkoming van malversaties. Wet- en regelgeving in orde maken.
10	Termijn wijziging: De dag der kandidaatstelling voor de periodieke verkiezing van de leden van de volksvertegenwoordigende lichamen wordt bij staatsbesluit bepaald, en wel zodanig dat tussen deze dag en die der stemming tenminste zestig (60) dagen gelegen zijn.	KR art 85	Technische wijziging: Bij de vaststelling van de dag der kandidaatstelling moet rekening mee gehouden worden dat de termijn tussen die dag en de dag der stemming minimaal 45 dagen is. De Commissie adviseert om de termijn tussen de dag der kandidaatstelling en de dag der stemming uit te breiden naar minimaal 60 dagen. Zodat de politieke organisaties en de kiezers meer gelegenheid krijgen om de verschillende	KORT TERMIJN

			partijprogramma's, kiezerslijsten, specimen stembiljetten etc. tot zich te nemen	
11	Wijziging van <i>bestuur</i> in ' <i>dagelijks bestuur politieke organisatie of ander statutair bevoegd orgaan</i> '	KR art. 39, 55, 71	Technische wijziging: Verduidelijking middels taalkundige wijziging. De huidige tekst is vatbaar voor meerdere interpretaties welke voor verwarring zorgt bij zowel deelnemende partijen alsmede verkiezingsautoriteiten.	KORT TERMIJN: Hier is slechts een textuele aanpassing nodig. Alle geconsulteerden zijn akkoord.
12	De mogelijkheid van stemmen bij volmacht uitbreiden voor de districten Marowijne, Brokopondo en Sipaliwini.	KR art. 110	Gelet op de uitgestrektheid van de districten Marowijne, Brokopondo en Sipaliwini en de beperkte verplaatsingsmogelijkheid en adviseert de Commissie om de groepen die bij volmacht hun kiesrecht mogen uit oefenen uit te breiden met kiezers, die benoemd zijn als voorzitter, lid of plaatsvervangend lid van een stembureau of hoofdstembureau, gelegen buiten het KIESRESSORT, waar hij op de kiezerslijst is opgenomen voor de eerdergenoemde districten.	KORT TERMIJN
13	In artikel 132 lid 1 staat: "Het Centraal Hoofdstembureau maakt de uitslag der verkiezing zo spoedig mogelijk bekend".	KR art. 132 lid 1	Het vast stellen van een duidelijk wettelijke termijn is gewenst waarin de CHS de verkiezingsuitslagen op een adequate en betrouwbare wijze	KORT TERMIJN

			bekend moet maken	
14	Bij regionale verkiezingen is er een noodzaak geconstateerd om op de stembiljetten naast de namen van de kandidaten ook foto's erbij te zetten, om zodoende de kiezer beter in staat te stellen om een wel overwogen keuze te maken.	KR art. 95	In artikel 95 staat vastgelegd de omvang en inrichting van het stembiljet, welke de kiezer ontvangt van de voorzitter van het stembureau om zijn kiesrecht uit te oefenen. In lid 2 van datzelfde artikel wordt hiertoe de ruimte geboden om het bovengenoemde bij staatsbesluit vast te stellen.	KORT TERMIJN

GRONDWET				
	Wijzigingsvoorstel	Wetsartikel	Uitleg/opmerking	Geschatte termijn van uitvoering
15	Apart kiesregister op na houden	GW art. 54 lid 1. KR art. 13,14,15	Technische wijziging: Tot nu toe wordt het bevolkingsregister gebruikt als voornaamste document voor het samenstellen van de kiezerslijsten	KORT TERMIJN Het Kiesregister wordt genoemd in de GW en in de Kiesregeling. Gaat slechts om de uitvoering van datgene dat voorgeschreven is.
16	Buitenlanders die langer dan 10 jaar in SU wonen, op RR niveau het (actief) stemrecht geven	GW. Art 57. KR art. 4	1 organisatie pleitte dat ook deze groep ingezetenen bijdragen aan de ontwikkeling van het land	LANG TERMIJN: Breed draagvlak nodig voor deze Grondwetswijziging
17	Gemengd kiesstelsel LEV-Districten stelsel	GW	Fundamentele wijziging: Voorstellen zijn gedaan zoals: 17 EV, 34 DST, of elk district 1 of 2 en de rest LEV	LANG TERMIJN: Deze wijziging vereist meer en bredere discussies
18	Herziening zetelverdeling	GW art. 161 en	Fundamentele	LANG TERMIJN:

	<i>Eén van de voorstellen: Regionaal niveau vervallen, alleen DR niveau handhaven, 62 DR zetels. Elk district krijgt 1 basis DNA zetel, 41 andere zetels volgens LEV Meer bevoegdheden geven aan DR</i>	163	wijziging	Deze wijziging vereist meer en bredere discussies
19	Ouota systeem voor vrouwen en / of minderheidsgroeperingen			MIDDELLANG TERMIJN: Deze wijziging vereist meer en bredere discussies
20	Rechtstreekse verkiezing van de President	GW art. 83 lid 3c	Fundamentele wijziging: Anderen dan de politieke organisaties zijn van mening dat Suriname in staat is de eerstvolgende President rechtstreeks te laten verkiezen	LANG TERMIJN: Deze wijziging vereist meer en bredere discussies
21	Regionale verkiezingen en DNA verkiezingen scheiden	GW art. 64	Technische wijziging: Hierdoor kunnen kandidaten van RR beter in beeld komen en zorgen voor hun eigen campagne . Door de scheiding kan ook meer aandacht besteed worden aan het profiel van de kandidaat door de politieke partij.	MIDDELLANG TERMIJN: Grondwetswijziging nodig
22	Stemrecht voor Surinamers in detentie.	GW art. 57 en 58; KR art. 3,4 en 6	Technische wijziging: Consistentie brengen in relevante GW artikelen en KR	LANG TERMIJN: Wijziging van de Grondwet.

DECRETEN en OVERIGE				
	Wijzigingsvoorstel	Wetsartikel	Uitleg/opmerking	Geschatte termijn van uitvoering
23	Afschaffen van de 1% regeling / waarborgsom invoeren	DPO art. 8 lid 1b	Technische wijziging: Indien er geen wijziging plaatsvindt wordt het wenselijk geacht om betere controle mechanismen inbouwen.	KORT TERMIJN DNA kan op kort termijn werken aan wetgeving met betrekking lidmaatschap politieke partijen.
24	DC kan geen voorzitter zijn van de districtsraad	Wet RO art. 3,4,11, 14	Wijziging Wet RO	MIDDELLANG TERMIJN
25	Districtcommissaris verkiezen	Wet RO	Fundamentele wijziging: Verkiezing van de DC door gekozen RR leden	MIDDELLANG TERMIJN
26	Ressort indeling verbeteren: Kwakoeqron naar distr. Sipaliwini ipv Brokopondo.	Decreet ressort indeling	Technische wijziging	KORT TERMIJN Technische aanpassing in Decreet Technische indeling

NIEUWE WETSVOORSTELLEN			
	Wetsvoorstel	Uitleg/opmerking	Geschatte termijn van uitvoering
1	Instellen van een Verkiezingsautoriteit	De taken, bevoegdheden alsmede de bemensing moeten nog geformuleerd worden.	KORT TERMIJN
2	Wet financiering en subsidie Politieke Organisaties	Financiering van politieke organisaties door de overheid. Financiering zou gekoppeld kunnen worden aan de 1% regeling	MIDDELLANG TERMIJN
3	Wet Openbaarheid van Bestuur		KORT TERMIJN: Het besluit van DNA wordt afgewacht

REDACTIONELE WIJZIGINGEN			
	Voorstel	Uitleg/opmerking	Geschatte termijn van uitvoering
1	De lijsten die niet in overeenstemming zijn met de artikelen 31 lid 1, 39 lid 1 en 44 leden 1 en 2 en artikel 55 zijn ongeldig	Ingeval van DNA art. 39 lid 1 en ingeval van DR art. 71 lid 1 moet elke lijst getekend zijn door het bestuur. Bij RR is dit art 55 weggevallen	KORT TERMIJN
2	Toevoeging van redenen tot schrappen en wel naast de punten a tot en met d, een punt e toevoegen, als volgt: <i>Zij die niet voldoen aan in de artikelen 3 , 4 en 6a KR en 59 en 61 lid2 GW gestelde voorwaarden.</i>	KR Art.50 lid 3	KORT TERMIJN
3	Zij die niet voldoen aan in art 3 , 4 en 6a KR en 59 en 61 lid 2 GW gestelde voorwaarde		KORT TERMIJN
4	De kandidaten voor de Ressortraden worden bij meerderheid van stemmen gekozen.	KR art. 129 Insteede van: De kandidaten voor de Ressortraden worden bij gewone meerderheid van stemmen gekozen	KORT TERMIJN
5	...bepaalt de lijstvolgorde, zolang er zetels beschikbaar zijn. ...beslist het lot, indien het om kandidaten op lijsten gaat van verschillende politieke organisaties	KR art. 129 Bij het aanpassingvoorstel t.a.v. art.7 KR. (geen combinatie vorming voor de verkiezing) rekening houden met mogelijke verwijdering van art. 31 lid 3	KORT TERMIJN

Bijlage 1: Statistieken

Voor de eerste en algemene informatiebijeenkomst van 22 juli 2016 zijn schriftelijk uitgenodigd alle partijen/organisaties (19) die geregistreerd stonden bij het Centraal Hoofdstembureau (CHS) voor deelname aan de verkiezingen van 2010 en 2015. Sommige partijen/organisaties waren niet te bereiken op het adres zoals opgegeven bij de registratie CHS.

Op de informatiebijeenkomst van 22 juli 2016 waren de volgende (17) organisaties vertegenwoordigd (in alfabetische volgorde):

ABOP	NS
APS	NOP
NPS	PALU
BEP	PDO
DA'91	PING
DOE	PL
DRS	SPA
KTPI	VHP
NDP	

Aan de consultatieronden hebben de volgende organisaties, deskundigen actief deelgenomen

Politieke organisatie	Instituut / deskundigen
ABOP	Democracy Unit van ADeK
Amazone Partij Suriname	Centraal Hoofdstembureau
BEP	Onafhankelijk Kiesbureau
DA'91	Vereniging van Journalisten
DOE	Voorz. Hoofdstembureaus (DC's)
DRS	Nationaal Jeugd Instituut
KTPI	
NDP	Mr. Adjai Moensi
Nieuw Suriname	Ir. Lothar Boksteen
PALU	De heer Edmund Leilis
PDO	Drs. Arun Hardien
PL	
VHP	

NPS heeft na de algemene informatiebijeenkomst schriftelijk afgezegd voor verdere deelname. VPF, NOP en PING hebben verstek laten gaan.

De volgende organisaties hebben een schriftelijke bijdrage ingeleverd:

1. ABOP
2. BEP
3. DA'91
4. NDP
5. NS
6. NPS
7. PALU
8. PDO
9. VHP
10. Het Onafhankelijk Kiesbureau

De bijdragen van deze organisaties zijn in de bijlagen toegevoegd aan dit rapport.

Bijlage 2: Bijdrage commissielid mr. Manohar

Het kiesrecht is het recht om de leden van algemeen vertegenwoordigende organen te kiezen (Van der Pot et.al, 2006, p. 32)¹.

De Politieke democratie (art. 52 GW.) kenmerkt zich door de participatie en de representatie van het Surinaams volk.

Betekenis: de uitspraak van het volk is bindend voor de tot standkoming van het politiek bestuurlijk systeem en de volksvertegenwoordigende lichamen. De representatie vindt plaats via de voordracht van kandidaten door politieke organisaties, ter vertegenwoordiging van het volk (art. 53 Gw).

Wettelijk kader Kiesrecht

In het internationaal recht zien we dat het kiesrecht vastgelegd is in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens m.n. artikel 21, de Amerikaanse Verklaring inzake de Rechten en Plichten van de Mens de artikelen 20 en 32, het Internationaal Verdrag inzake de Burger- en Politieke Rechten artikel 25 en het Inter - Amerikaans Verdrag inzake de Rechten van de Mens, artikel 23. Suriname heeft de hier genoemde verdragen geratificeerd, waardoor de internationale regelgeving op dit gebied ook voor ons land geldt. Het huidige kiesstelsel, dat dateert uit 1987, vindt zijn wettelijke grondslag in hoofdstuk IX van de Surinaamse Grondwet van 1987. Het kiesstelsel is gebaseerd op de beginselen voor de democratische staatsordening zoals vastgelegd in hoofdstuk IX van de Grondwet .

Artikel 52 lid 2 Grondwet 1987, bedoelt met “Surinaams volk” dat elke Surinaamse burger door de Overheid in de gelegenheid wordt gesteld deel te nemen aan de algemene, vrije en geheime verkiezingen, ongeacht etniciteit, geloofsovertuiging, politieke overtuiging, geslacht, economische positie of sociale status, hetgeen betekent dat elke Surinamer die de kiesgerechtigde leeftijd heeft bereikt een gelijke kans heeft om een stem uit te brengen.

De aan de overheid opgelegde plicht in artikel 8 van de Grondwet 1987 tot gelijke behandeling betekent voor de burger een recht om ongelijk te zijn aan anderen en toch gelijk behandeld te worden². De bepaling eist, zoals gezegd, niet een gelijk maken maar een gelijk behandelen (Van der Pot, et.al., 2006, p. 301).

¹ Van der Pot, C.W., 2006, Handboek van het Nederlandse staatsrecht, bewerkt door Prof. Mr. D.J. Elzinga, Prof. Mr. R. de Lange, m.m.v. Mr. H.G. Hoogers, Kluwer-Deventer, vijftiende druk.

² ² Artikel 21 Universele Verklaring inzake de Rechten van de Mens, 1948:

1. *“Een ieder heeft het recht om deel te nemen aan het bestuur van zijn land, rechtstreeks of door middel van vrij gekozen vertegenwoordigers.*

2. *Een ieder heeft het recht om op voet van gelijkheid te worden toegelaten tot de overheidsdiensten van zijn land.*

Het gelijkheidsbeginsel

Uit de hierboven aangehaalde artikelen in de Grondwet van 1987 kunnen wij vaststellen dat het gelijkheidsbeginsel ten grondslag ligt aan het grondwettelijk kiesrecht in Suriname. Toch kunnen er nog Surinamers worden uitgesloten van de uitoefening van het kiesrecht, hetgeen zijn grondslag vindt in beperkingen die aan dit grondrecht in de artt. 58 en 59 G.W en artikel 6 van de Kiesregeling zijn opgelegd.

Krachtens artikel 58 b van de Grondwet en artikel 6 van de Kiesregeling 1987, mag een gedetineerde zijn recht op participatie niet uitoefenen. Dit artikel is dus in strijd met het gelijkheidsbeginsel.

Positieve discriminatie

De oververtegenwoordiging van bepaalde districten in de Nationale Assemblée, dat een discussiepunt is geweest tijdens de hearings van de Commissie Herziening Kieswetgeving, kan theoretisch worden beschouwd als een manier om de kleinere en verder liggende districten te helpen in hun ontwikkeling.

Deze positieve discriminatie is geoorloofd, indien groepen die in een achterstandspositie verkeren of in het verleden in een achterstandspositie verkeernd hebben een voorkeursbehandeling wordt gegeven, om uit die achterstand te geraken (Van der Pot et.al,

3. *De wil van het volk zal de grondslag zijn van het gezag van de Regering; deze wil zal tot uiting komen in periodieke en eerlijke verkiezingen, die gehouden zullen worden krachtens algemeen en gelijkwaardig kiesrecht en bij geheime stemmingen of volgens een procedure, die evenzeer de vrijheid van de stemmen verzekert*".

³ Artikel 20 Amerikaanse Verklaring inzake de Rechten en plichten van de Mens, 1948: *"Every person having legal capacity is entitled to participate in the government of his country, directly or through his representatives, and to take part in popular elections, which shall be by secret ballot, and shall be honest, periodic and free"*.

Artikel 32 Amerikaanse Verklaring inzake de Rechten en Plichten van de Mens: *"It is the duty of every person to vote in the popular elections of the country of which he is a national, when he is legally capable of doing so"*.

⁴ Artikel 25 Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten: *"Elke burger heeft het recht en dient in de gelegenheid te worden gesteld, zonder dat het onderscheid bedoeld in artikel 2 wordt gemaakt en zonder onredelijke beperkingen: a) deel te nemen aan de behandeling van openbare aangelegenheden, hetzij rechtstreeks of door middel van vrijelijk gekozen vertegenwoordigers; b) te stemmen en gekozen te worden door middel van betrouwbare periodieke verkiezingen die gehouden worden krachtens algemeen en gelijkwaardig kiesrecht en bij geheime stemming, waardoor het vrijelijk tot uitdrukking brengen van de wil van de kiezers wordt verzekerd; c) op algemene voet van gelijkheid te worden toegelaten tot de overheidsdiensten van zijn land. Toetreding van Suriname tot dit verdrag 28 – 12 – 1976, gepubliceerd V.B. 1981 no.17.*

⁵ Artikel 23 Inter - Amerikaans Verdrag inzake de Rechten van de Mens: 1. *"Every citizen shall enjoy the following rights and opportunities:*

a. to take part in the conduct of public affairs, directly or through freely chosen representatives;

b. to vote and to be elected in genuine periodic elections, which shall be by universal and equal suffrage and by secret ballot that guarantees the free expression of the will of the voters; and

c. to have access, under general conditions of equality, to public service of his country.

Toetreding van Suriname tot dit verdrag 12 – 11 – 1987, publicatie V.B. 2008 no. 5.

2006, p. 309). Na het verstrijken van een bepaalde periode zal er een evaluatie van zo een voorkeursbehandeling noodzakelijk zijn, teneinde na te gaan of de doelgroep uit de achterstandspositie is geraakt.

Voorwaarden

Maatregelen die een verschil in behandeling in het leven roepen gesteund op een beschermd criterium, zijn verboden tenzij je ze kan kwalificeren als maatregelen van positieve actie. In casu, de oververtegenwoordiging in DNA van bepaalde distrikten. Een maatregel van positieve discriminatie kan worden uitgevoerd mits de volgende voorwaarden worden nageleefd:

1. er moet een kennelijke ongelijkheid zijn;
2. het verdwijnen van deze ongelijkheid moet worden aangewezen als een te bevorderen doelstelling;
3. de positieve actie moet van tijdelijke aard zijn en verdwijnen, zodra de beoogde doelstelling is bereikt;
4. de maatregel mag andermans rechten niet onnodig beperken.

Is aan één van deze voorwaarden niet voldaan, dan is er geen sprake van toegelaten positieve discriminatie, maar van verboden discriminatie.

Objectief

Een voorrangsregeling mag nooit automatisch en onvoorwaardelijk zijn en moet steeds een objectieve beoordeling van de case inhouden³.

De vraag die hier beantwoord dient te worden is, als de positieve discriminatie bij de zetelverdeling aan de distrikten anno 2018 nog gehandhaafd dient te worden. Hiervoor dient middels toetsing van de voorwaarden nagegaan te worden, of er nog sprake is van een achterstandspositie in de distrikten Sipaliwini, Marowijne, Coronie en Brokopondo. Hoe staat het met de lokale ontwikkeling? Lokale ontwikkeling is het vermogen van een gemeenschap om de kwaliteit van het leven te verbeteren door de economische en sociale omstandigheden in die gemeenschap te veranderen via eigen inbreng of met behulp van externe relaties. Het binnenland heeft anno 2018 nog steeds een achtergestelde positie in vergelijking met de rest van Suriname. Er is een analyse van de lokale ontwikkeling gedaan van de distrikten Brokopondo en Sipaliwini op basis van de bestaande statistieken van het Algemeen Bureau

³ www.jobat.be, is positieve discriminatie ook discriminatie?

voor de Statistieken (ABS)⁴. De focus van de toetsing ligt dan ook op de distrikten Brokopondo en Sipaliwini, vanwege de beschikbare gegevens. Geraadpleegd is Censusedata van 2004, 2012 en de resultaten van de huishoud-enquête in 9 binnenlandse gemeenschappen in 2009.

Uit deze analyse wordt het volgende geconstateerd:

1. **Onderwijs:** Mensen boven de 40 jaar blijken nauwelijks onderwijs te hebben genoten. De meerderheid van de jongste leeftijdsgroep (15-29 jaar) in Brokopondo en Sipaliwini heeft de lagere school doorlopen en eventueel afgerond. Er is in Brokopondo een lichte toename (3%) in opleidingsniveau waar te nemen in de periode 2004-2012. In Sipaliwini is er juist een afname (3%) in opleidingsniveau.
2. **Gezondheidszorg:** In de districten Brokopondo en Sipaliwini, wordt de gezondheidszorg aangeboden door de Medische Zending (MZ). De toegang tot gezondheidszorg heeft geleid tot een hogere levensverwachting en een betere levenskwaliteit van de binnenlandbewoners.
3. **Electra/sanitaire voorzieningen:** Censusedata tonen aan dat de bewoners van beide districten minder kreek- en/of rivierwater zijn gaan gebruiken en meer regenwater, vanwege intensieve voorlichting tijdens de MZ. De elektriciteitsvoorziening via de EBS en de ministeries van NH en RO zijn toegenomen. De toename in Sipaliwini (van 15% naar 57%) is groter dan die in Brokopondo (van 23% naar 26%). Ook de sanitaire voorzieningen in Brokopondo en Sipaliwini dient nog verbeterd te worden. In Sipaliwini gebruikt 32% een privaat (plee) en in Brokopondo maakt 24% van de bevolking gebruik van een WC (met waterspoeling) en het privaat 40%.
4. **Migratie:** Uit de censusdata blijkt dat 10% van de bevolking uit het ruraal gebied en het binnenland verhuizen naar een ander gebied, en slechts 4% van de urbane bevolking verhuist naar het ruraal gebied. De meeste personen verhuisden naar het urbane gebied van de leeftijdsklasse 15-29 jaar, ivm betere onderwijsmogelijkheden en werkgelegenheid.

Conclusie

Uit de census data blijkt dat er nog een ongelijkheid in ontwikkeling waar te nemen is tussen de overige distrikten en de distrikten Brokopondo en Sipaliwini. Sociale omstandigheden zijn enigszins verbeterd, echter is er nog een achterstand waar te nemen in vergelijking met het urbaan gebied. Verdere ontwikkeling van deze distrikten is noodzakelijk. De toegankelijkheid van onderwijs voor de bewoners dient verbeterd te

⁴ Mozaiek van het Surinaamse volk, ABS en IGSR 2016, hoofdstuk 15: Lokale ontwikkeling: trends in Brokopondo en Sipaliwini 2004-2012 (M. Sumter en M. Nankoe).

worden en de productie in deze distrikten dient verder ontwikkeld te worden, vanwege de aanwezige natuurlijke hulpbronnen. Het gebrek aan optimale werkgelegenheid is ook een factor, voor het wegtrekken van jongeren uit deze gebieden. De productie en de daaruit verkregen inkomsten dienen nog op een gedegen wijze ten behoeve van de ontwikkeling van deze gebieden aangewend te worden.

In hoeverre deze positieve discriminatie andermans rechten onnodig beperkt kan ter discussie gesteld worden, met inachtneming van o.a.:

- Wordt hiermee de ontwikkeling van andere distrikten en van de inwoners beperkt?
- Is het in strijd met het nationaal belang?

Bijlage 3: Schriftelijke bijdragen van Politieke Organisaties

KIESWETGEVING

Datum: 20 augustus 2016

Achtergrond

De **Progressieve Arbeiders en Landbouwers Unie (PALU)** werd als politieke partij opgericht op 12 maart 1977. De belangrijkste doelstelling is om te komen tot een betere, rechtvaardigere verdeling van wat ons land produceert en nog zou kunnen produceren. **PALU FU SETI SRANAN BUN.** Verwijzend naar het gesprek met uw Commissie over de door de PALU voorgestane wijzigingen in de van kracht zijnde Kiesregeling, wordt het volgende onder uw aandacht gebracht.

Standpunt PALU

Behoudens de wijzingsvoorstellen rakende de voornoemde wettelijke regeling, vragen wij aandacht voor bezinning omtrent de staatkundige positie van de President Suriname en van de Ressortraden. De PALU is van mening dat Suriname een ceremoniële president verdient, die past bij de aard van de politieke cultuur van onze democratie. Het is politieke realiteit dat het in de 67 jarige praktijk van de uitoefening van het algemeen kiesrecht sinds 1949, de absolute parlementaire machtspositie alleen door de NPS (1949- 1954) en de NDP in 2015 is verkregen.

Aandachtspunten

- Ceremoniële President en (politieke) Premier als regeringshoofd
- Tussentijdse verkiezing van de RR
- Stemrecht voor Surinamers in het buitenland
- Stemrecht op ressort nivo voor buitenlanders
- Het systeem van pre electorale samenwerkingen van politieke partijen heroverwegen
- Evalueren van de vertegenwoordiging op districts-nivo; welke voordelen/ontwikkelingen heeft dit de districten opgeleverd? Is dit systeem rechtvaardig en evenredig per district

In het uitermate pluriforme politiek patroon is de politieke versnippering een voedingsbodem voor politieke instabiliteit, die alleen kan worden weggewerkt door het samenwerken van politieke partijen (consensus democratie). De politieke blokvorming voor of na de verkiezingen, is de realiteit. Gezien deze politieke realiteit, heeft de **PALU** bij de voorbereiding van de Grondwet in 1987 zich voorstander getoond van een ceremoniële President, zijnde de enig denkbare afgeleide van deze politieke pluriformiteit die behoefte heeft aan consensus en stabiliteit op het hoogste niveau van de staatsleiding.

Een ander wijzingsvoorstel, buiten de context van de Kiesregeling, maar er wel mee samenhangt, is het samenvallen van verkiezingen en de logheid van de regionale organen. Het gelijktijdig houden van nationale en regionale verkiezingen geeft onnodig problemen. De accenten worden te zeer op nationale issues gelegd. Oplossing van dit probleem is mogelijk door de regionale verkiezingen in het midden van de zittingsperiode van DNA te houden. Een ander probleem is de omvang van het regionaal apparaat. Het apparaat moet productiever. We zouden naar verkleining van de kring moeten en tegelijk naar de verhoging van de kwaliteit. Wij stellen een afslanking voor waarmee de beheersbaarheid van de bestuursvoering kan worden verbeterd. Andere voorbeelden zijn: kandidaten kunnen scherper op kwaliteit worde geselecteerd, politieke partijen zullen de begeleiding van de raadsleden intensiever en vooral efficiënter en effectiever kunnen aanpakken, ten slotte zou de kwalitatieve vooruitgang ook kunnen uitnodigen, tot het overdragen van meer verantwoordelijkheden aan de regionale organen. In het verlengde hiervan moet worden overwogen om de 'winners takes it all' systeem op DNA nivo, ook op RR nivo per ressort te herzien/evalueren.

Wat de Kiesregeling zelf betreft, is het aan te bevelen om adviezen in te winnen over de gewenste aanpassingen uit hoofde van de bevolkingsadministratie en ter zake de vereisten voor benoeming tot lid, met name de leeftijden voor benoembaarheid en het uittreden van het OKB en het CHSB. Voorts bevelen wij aan dat het voor Surinamers die in het buitenland zijn gevestigd het aldaar te stemmen mogelijk te maken.

Slotwoord

Ten slotte legt de partij u een suggestie voor om na te denken over het uitbreiden van het actief kiesrecht voor de verkiezing van de ressort-raden ten gunste van vreemdelingen met een verblijfsvergunning die langer dan 10 jaar (5 jaar) in Suriname verblijven.

NATIONALE DEMOCRATISCHE PARTIJ

H.D. BENJAMINSTRAT 56 - PARAMARIBO - SURINAME S.A. TEL. (

597)499183

E-mail: ndpsur@sr.net

Paramaribo, 22 augustus 2016

Aan: de heer J. Wijdenbosch
Voorzitter
Commissie herziening Kiersereging

Onderwerp: Voorstel wijziging kiesregeling

Geachte heer Wijdenbosch,

De Nationale Democratische Partij, wenst middels deze, aan te geven dat zij voorstaander is van het op dit moment doorvoeren van slechts één voorstel tot wijziging van de kiesregeling en met name het als individuele partij deelnemen aan de verkiezing van leden voor de volks vertegenwoordigende lichamen in de Republiek Suriname.

Details omtrent dit voorstel wensen wij gaarne mondeling toe te lichten.

Wij doen op u het beleefd verzoek, een vertegenwoordiging van de partij te ontvangen, voor de nadere toelichting van het door de NDP aangedragen wijzigingsvoorstel.

Hopende op een positieve reactie uwerzijds, verblijf ik,

Hoogachtend,

R. Abrahams
Ondervoorzitter/Secretaris
Nationale Democratische Partij

NIEUW SURINAME

KWATTAWEG 335 – PARAMARIBO – SURINAME – TEL. 492649 / 08815163 – APP. 8858800

E-mail: nieuwsuriname@mail.com

Paramaribo, 26 augustus 2016

De Staatscommissie Evaluatie verkiezingswetgeving.

Perscentrum, Kabinet van de President

Drs. J.A. Wijdenbosch - voorzitter

Onderwerp: evaluatie verkiezingswetgeving

Geachte voorzitter,

Het Dagelijks Bestuur van Nieuw Suriname bijéén, heeft doorgenomen het dossier betreffende de oriëntatie Evaluatie verkiezingswetgeving.

Tot een uitputtende uitwerking van het dossier in extenso is het vooralsnog niet van gekomen, doch hebben wij in deze fase summier enige aandachtspunten die wij met de commissie willen delen. De hieruit vloeiende vervolg vragen c.q. onduidelijkheden zullen door ons terstond worden beantwoord.

De rode draad in ons onderling overleg is het opheffen van de verkiezingen op *RR-niveau* en de daaruit voortvloeiende Raden. Deze lichamen zijn in de praktijk te log gebleken. Het effectief nut van hun bestaan is ons tevens nooit geheel duidelijk gebleken. Niet zelden zijn zij onbekend bij de kiezer. Nagegaan dient te worden in hoeverre de taken die zijn toebedeeld aan dit orgaan kunnen worden opgevangen door de ambtenaren van de bestuursdienst die in velerlei geval daartoe ook beter voor zijn geacommodeerd. In financiële zin bekeken komt de maandelijkse veels te grote last weg te vallen alsook de enorme uitgavepost, in een voorkomend geval, bij de Verenigde Volks Vergadering de VVV. De effectiviteit van het 's landsbestuur krijgt hiermede ook duw in opwaartse richting.

Het instituut van de District Commissaris. In overweging wordt meegegeven het als een voorwaarde te stellen dat de kandidaat DC, die uit een verkiezing gekozen zal worden, afkomstig moet zijn uit dat betreffend district.

Districtsraads leden dienen in de nieuwe orde ook gekozen te worden.

Assemblee leden. Vanwege de (sterke) toename van het aantal inwoners in Suriname alsook in enige districten zien wij als mogelijk optie het aantal assemblee leden op te trekken van 51 tot 61. De 10 bijkomende zetels in deze transitie zien wij als volgt verdeeld als hieronder weergegeven over enkele districten:

PARAMARIBO +3	SARAMACCA +1
WANICA +3	COMMEWIJNE +1
NICKERIE +1	PARA +1

Bij het vasthouden aan 51 assemblee zetels stellen wij voor een herschikking te doen eveneens volgens de argumenten daarnet aangehaald.

1 zetel van MAROWIJNE naar COMMEWIJNE

2 zetels van SIPALIWINI naar WANICA

1 zetel van CORONIE naar NICKERIE

De 1% regeling evalueren. Aan te passen naar het aantal kiezers van de districten waar men aan de verkiezingen meedoet in stede van landelijk.

En wat er verder aan de orde komt.

Hoogachtend,
NIEUW SURINAME

J. NASIBDAR - voorzitter

Paramaribo, 10 augustus 2016

Aan: Staatscommissie Evaluatie Verkiezingswetgeving

t.a.v. de voorzitter drs. J. Wijdenbosch

Alhier

Betreft: Aanbieding notitie "Inzichten van de Nationale Partij Suriname (NPS) m.b.t.
het wijzigen van het huidige kiesstelsel"

Geachte voorzitter,

Hierbij doet de Nationale Partij Suriname u haar inzichten toekomen betreffende het
voornemen tot wijziging van het huidige kiesstelsel in de republiek Suriname.

Wij rekenen erop dat:

- het resultaat van onze inspanning daadwerkelijk gebruikt zal worden, en
- dat uw commissie goed gebruik zal maken van de inzichten vervat in de aangehechte notitie.

Wij houden ons aanbevolen een bijdrage te leveren aan de meelezerronde, zoals door u
aangegeven in uw document " Een oriëntatie op het aan de orde zijnde onderwerp: pagina 9,
De werkwijze aandachtspunt 5 " betrekking hebbende op de 1ste informatie bijeenkomst met
politieke partijen d.d. 22 juli 2016.

Met vriendelijke groet.

De Nationale Partij Suriname,

Dr. G. Rusland

Voorzitter

Woensdag 10 aug. 2016

Notitie

Page 1

Inzichten van de Nationale Partij Suriname m.b.t. het wijzigen van het huidige kiesstelsel.

Notitie

Inzichten van de Nationale Partij Suriname

met betrekking tot

het wijzigen van het huidige kiesstelsel

Paramaribo, 10 augustus 2016

1. Inleiding

De Nationale Partij Suriname (NPS) ontving op 14 juli 2016 een uitnodiging van de Staatscommissie Evaluatie Kiesstelsel voor een informatie ronde met politieke partijen met betrekking tot het wijzigen van het kiesstelsel en wel op 22 juli 2016. Op 25 juli 2016 is de gehouden inleiding via de mail, door de NPS ontvangen. Uit zowel het ontvangen document, alsook de rapportage van de vertegenwoordigers van de NPS, bleek, dat:

- er binnen 14 dagen na dato van de NPS een schriftelijke reactie verwacht werd door de Staatscommissie Evaluatie Verkiezingswetgeving, en
- dat er een consultatie zal plaatsvinden op 20 augustus 2016 met een vertegenwoordiging van de NPS, met mandaat om namens de partij op te treden.

Gezien het bovenstaande rezen de volgende vragen:

- Welke uitgangspunten en overwegingen liggen ten grondslag aan de wijziging van het huidig kiesstelsel?

- Wat wordt daarmee beoogd?
- Wat zijn de beweegredenen en politieke doelen hierachter?

Het wijzigen van een kiesstelsel is zeer ingrijpend. Gezien het delicate hiervan, is een diepgaande bestudering en analyse nodig van o.a. de relevante wetgeving en demografische data. Diepgaande discussies, zowel binnen de politieke organisaties als heel breed maatschappelijk zullen hieraan ten grondslag moeten liggen.

Ondanks het korte tijdsbestek om een schriftelijke reactie in te leveren, heeft de NPS gemeend uit egards voor de Staatscommissie te zullen voldoen aan het verzoek.

De Nationale Partij Suriname vindt, dat het kiesstelsel moet voldoen aan de beginselen van rechtvaardigheid, rechtmatigheid en dat het moet rusten op een breed maatschappelijk draagvlak/ fundament.

Verder vindt de NPS dat de reden om het kiesstelsel te wijzigen, niet moet voortkomen uit overwegingen die leiden tot tijdelijk politiek gewin, favoritisme en opportunisme.

Hetzij vermeld dat de Nationale Partij Suriname rondom de eventuele wijziging van het kiesstelsel, vanuit diverse invalshoeken deze kwestie benadert. In deze notitie heeft de NPS haar reactie gericht op casu quo beperkt tot het beantwoorden van de vragen, zoals gesteld door de Staatscommissie Evaluatie Verkiezingswetgeving in haar inleidend document van 22 juli 2016.

2. Het huidige kiesstelsel (algemeen):

- a. Wat zijn de voordelen van het huidige kiesstelsel?

Het huidige kiesstelsel is voordelig voor wat betreft het behalen van DNA zetels in het binnenland: een relatief klein aantal stemmen levert een zetel op. Er is dus sprake van overwaardering van die districten met een klein inwonersaantal.

- b. Welke belemmeringen worden ondervonden bij het huidige kiesstelsel?

Districten met minder inwoners zijn "oververtegenwoordigd" in DNA.

3. Het huidige kiesstelsel (specifiek):

- a. Kiezen wij voor een gemengd stelsel voor DNA of handhaven wij de bestaande methode?

De Nationale Partij Suriname is voorstander van een gemengd stelsel voor het verkiezen van leden voor DNA.

Een systeem van een Landelijke Evenredige Vertegenwoordiging (LEV) zou afrekenen met het systeem waarbij districten met minder inwoners zijn "oververtegenwoordigd" in DNA. Een nadeel van dit systeem is echter, dat specifieke regionale belangen vaak verloren raken in de grote nationale belangen, of ongunstiger, dat belangen van de grotere bevolkingsconcentraties dreigen te domineren.

Een gecombineerd systeem van een LEV en een Districten Evenredige Vertegenwoordiging (DEV) zou mogelijk kunnen leiden tot een goede combinatie van het behartigen van nationale en regionale belangen.

Voorgestelde procedure:

- de kiezer krijgt 2 stembiljetten: + 1 voor LEV

+ 1 voor DEV

- op de DEV lijst mogen alleen kandidaten voorkomen die daadwerkelijk in het kiesdistrict wonen.
- Aangezien de DEV lijsten per kiesdistrict verschillen, zouden vooralsnog alleen kiezers die in het kiesdistrict geregistreerd zijn en op de dag van de verkiezingen in hun kiesdistrict stemmen een DEV stembiljet uitgereikt krijgen.
- Kiezers die op de dag van de verkiezing in een ander kiesdistrict dan waar ze geregistreerd zijn zouden willen stemmen, kunnen zodoende de DEV verkiezing in dat andere district niet beïnvloeden.
- deze kiezers kunnen wel buiten hun kiesdistrict stemmen op de LEV lijst, die immers een landelijke lijst is.
- Ook zal dit systeem ertoe bijdragen dat de volksvertegenwoordiger zich, gedurende zijn/haar termijn meer zal inzetten voor zijn/haar district. Het personele element wordt door dit systeem mede bevorderd, omdat de volksvertegenwoordiger genoodzaakt wordt intensief te communiceren met de achterban wil hij/zij voor nog een termijn de ondersteuning krijgen van de kiezers.
- Mogelijkerwijs is een andere districtsindeling nodig.

Oriëntatie

Uitgangspunten:

1. Het totale aantal zetels voor DNA blijft 51.
2. LEV: 41 zetels, verdeelt over de districten naar redelijkheid en billijkheid.
3. DEV: 10 zetels, waarbij aan elk district 1 zetel wordt toegekend.

Daarnaast moet de decentralisatie stringenter worden doorgevoerd, zodat in elk district in de eigen districtsraad de ontwikkeling van het district gestimuleerd kan worden.

- b. Handhaven wij de wijze van Regionale verkiezingen?

De Nationale Partij Suriname is voorstander van het handhaven van de huidige wijze van regionale verkiezingen. Dit, omdat zij van oordeel is dat de betrokkenheid van burgers binnen hun woonregio van eminent belang is, voor de ontwikkeling van Suriname vanuit de regio's gedreven, naar het districtsniveau en/alsook op landelijk niveau. Het bereiken van welzijn en welvaart voor iedere Surinamer beter haalbaar wordt wanneer de bevolking zelf aan de basis staat en de voorwaarden schept voor haar eigen ontwikkeling.

4. Het personele element:

- a. Is het personele element incorporeren in de procedure rondom kandidaten werven, de kandidaatstelling, en het contact van gekozen volksvertegenwoordigers met de kiezers te realiseren?

De Nationale Partij Suriname heeft goed nota genomen van het kader waarbinnen "het personele element" is geplaatst. Hierbij valt het personele element buiten de scope van de politieke organisatie.

Wij zijn de mening toegedaan dat, zolang kandidaten worden voorgedragen op een lijst van een politieke organisatie, de politieke organisatie ook de mogelijkheid moet hebben de gekozen kandidaat terug te roepen, conform de bedoeling van de Grondwet. Alle behaalde zetels behoren de POLITIEKE ORGANISATIE toe!

Verder vragen wij met betrekking tot de verkiezing bijzondere aandacht voor "het personele element" bij het bemensen van de diverse verkiezingsorganen, w.o. Beleidscommissie verkiezingen, OKB, CHS, Hoofdstembureaus, Stembureaus, colporteurs en controleurs, alsook diverse personen, die worden ingezet bij de activiteiten de verkiezingen rakende. Laten wij het belang van ons geliefd Suriname in het oog houden; internationaal hebben wij de reputatie goede verkiezingen te organiseren. Wij hebben er met zijn allen baat bij om competente, eerlijke en oprechte personen in te zetten, die hun taken naar behoren uitvoeren.

- b. Wie staat centraal bij de verkiezingen: de partij, de kiezer of de kandidaat?

De kiezer staat centraal. De politieke organisatie/partij, in de zin van de wet, krijgt mandaat van het electoraat, middels de toewijzing van zetels. De zetels behoren de politieke organisatie/partij toe.

5. Voorstellen m.b.t. wijzigingen in het Kiesreglement en het Kiesbesluit.

Tabel 1 Voorstellen m.b.t. wijzigingen verkiezingswetgeving.

Constatering	Voorstel
Surinamers in het buitenland kunnen niet stemmen.	Surinamers, die in het buitenland studeren, wonen en werken, zouden hun stem kunnen uitbrengen bij te houden verkiezingen en referenda op de diplomatieke post ter plekke.

2	Stemmen kan alleen met de ID kaart.	Uitbreiding van de soorten bewijzen ter legitimatie van de kiezer bij het stemmen.
3	Op de laatste dag voor de stemming kunnen niet bestelde oproepingskaarten op het Districtscommissariaat worden opgehaald.	Reeds drie (3) weken voor de verkiezingen moeten kiezers de gelegenheid hebben zulks te doen.
4	Het is moeilijk voor de gedetacheerde verkiezingsmedewerkers tijdens de verkiezingen om hun stem uit te brengen.	De mogelijkheid bieden aan deze groep personen om, waar mogelijk, hun stem 1 week eerder uit te brengen op het Hoofdstembureau van hun woondistrict. Machtiging
5	Bij verkiezingswinst opschuiven van gekozen kandidaten verliest het samenstellende deel van een politieke organisatie de zetelpositionering.	De eerstvolgende van hetzelfde samenstellend deel vult de opengevallen positie in. In geval die er niet is, de volgende op de algemene lijst.
6	De Kiesregeling en het Kiesbesluit hebben geen memorie van toelichting.	Een memorie van toelichting formuleren voor de Kiesregeling en het Kiesbesluit.
7	Beëindiging van het lidmaatschap van DNA staat niet uitgebreid in de Kiesregeling (art. 141).	Grondwet art. 8, betreffende beëindiging van het lidmaatschap DNA, integraal opnemen in de Kiesregeling.
9	Er is een contradictie tussen Grondwet art. 57 lid 1 en Kiesregeling art.3. Grondwet art. 57 lid 1: De leden van DNA worden rechtstreeks gekozen door de ingezetenen die de Surinaamse nationaliteit bezitten en de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt. Kiesregeling art.3: De leden van DNA worden gekozen door degenen, die op de 25 ^{ste} dag vóór de dag der kandidaatstelling ingezetenen zijn van	Elke ingezetene die de Surinaamse nationaliteit bezit en op de dag der stemming 18 jaar oud is mag, volgens de Grondwet zijn/haar stem uitbrengen!

	Suriname, de Surinaamse nationaliteit bezitten en vóór of op de dag der stemming de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.	
10	In art. 36 lid 2 van de kiesregeling wordt gerefereerd naar "op de voorgeschreven wijze".	"De voorgeschreven wijze" moet worden gedefinieerd.
11	Grondwet art. 58 en Kiesregeling art. 6, die handelen over uitsluitinggronden van het kiesrecht, zijn niet volledig.	Aanvullen uitsluitinggronden van zowel de Grondwet art. 58 als de Kiesregeling art. 6 met: d. zij, die failliet zijn verklaard; e. zij, die surseance van betaling hebben aangevraagd; f. zij, die, binnen 10 jaren voorafgaand aan de verkiezingen, zijn veroordeeld vanwege drugshandel, wapenhandel en smokkel, mensenhandel, moord, verkrachting, mensenrechtenschending of poging(en) / deelneming daartoe, beroving middels geweld.
12	Zullen er wijzigingen optreden m.b.t. Kiesregeling art.9,10, 11lid 5 en Kiesbesluit art 17 en 18?	Indien tot wijziging van voornoemde artikelen wordt overgegaan, zien wij de voorstellen gaarne tegemoet.
13	Er is willekeur bij het toepassen van art. 102 van de Kiesregeling: Het stembureau kan toestaan dat een kiezer zich doet bijstaan, indien hij lichamelijk hulpbehoevend is.	Dit artikel moet worden uitgebreid met duidelijk aangegeven richtlijnen, die eenduidig interpreteerbaar zijn.
14	In de praktijk blijkt dat politieke organisaties de telefoongids kopiëren om te voldoen aan de 1% regeling.	De 1% regeling verdient nadere regelgeving.
15	Naamvermelding van gehuwde vrouwen,	Er kan volstaan worden met slechts te

	weduwen, verstotene, enz. zeer langdradig.	vermelden de geslachtsnaam, de eerste voornaam voluit en de overige initialen.
16	Bij registratie van politieke organisaties moet het volledige bestuur van een politieke organisatie en in het geval van een combinatie alle bestuursleden van elk samenstellende deel mede ondertekenen.	Er wordt vanuit het hoogste besluitvormend orgaan van een politieke organisatie of samenstellende deel mandaat verleend aan het Hoofdbestuur en kan dus volstaan worden met de handtekening van de leden van het dagelijksbestuur ter afhandeling van de verkiezingsformaliteiten bij de verkiezingsorganen.
17	De diverse termijnen voor aanvaarding en beëdiging in de volksvertegenwoordigende organen zijn te lang.	Inkorting van alle termijnen m.b.t. bewilliging, aanvaarding en toelating.
18	Hoofd- en verblijfplaats van een kandidaat ter deelneming aan verkiezingen beperkt de kiesgerechtigde in zijn vrijheidsbeleving.	Schrappen / wegmaken de belemmering m.b.t. Hoofd- en verblijfplaats van een kandidaat ter deelneming aan verkiezingen.
19	Er ontstaat in de praktijk verwarring bij gebruikmaking van het begrip politieke organisatie (zie Kiesregeling art. 7).	Het gaat om 2 verschillende entiteiten: de individuele politieke partij en de combinatie van politieke partijen. Het begrip "politieke organisatie" refereert, bij wijziging, naar de politieke partij en het begrip "politieke combinatie" naar de diverse politieke organisaties die zich in een combinatie verenigd hebben.

6. Samenvatting

De inzichten van de Nationale Partij Suriname, met betrekking tot de beantwoording van de vragen gesteld door de Staatscommissie Evaluatie Verkiezingswetgeving zijn als volgt:

- ✓ het kiesstelsel moet voldoen aan de beginselen van rechtvaardigheid, rechtmatigheid en moet rusten op een breed maatschappelijk draagvlak/ fundament.
- ✓ de redenen om het kiesstelsel te wijzigen, moeten niet voortkomen uit overwegingen die leiden tot tijdelijk politiek gewin, favoritisme en opportunisme.
- ✓ de Nationale Partij Suriname benadert een eventuele wijziging van het kiesstelsel, vanuit diverse invalshoeken.
- ✓ de reactie van de NPS is In deze notitie gericht op c.q. beperkt tot het beantwoorden van de vragen, zoals gesteld door de Staatscommissie Evaluatie Verkiezingswetgeving in haar inleidend document van 22 juli 2016.
- ✓ het huidige kiesstelsel is voordelig voor wat betreft het behalen van DNA zetels in het binnenland.
- ✓ districten met minder inwoners zijn "oververtegenwoordigd" in DNA.
- ✓ de Nationale Partij Suriname is voorstander van een gemengd stelsel voor het verkiezen van leden voor DNA.
- ✓ als uitgangspunt voor het gemengde stelsel wordt voorgesteld dat het totale aantal DNA-zetels op 51 blijft, waarbij 41 zetels via een Landelijk Evenredige Vertegenwoordiging worden toegewezen naar

redelijkheid en billijkheid, en 10 zetels via een District Evenredige Vertegenwoordiging: elk district krijgt 1 zetel toegekend.

- ✓ de decentralisatie van de districten zal stringenter moeten worden doorgevoerd.
- ✓ de Nationale Partij Suriname is voorstander van het handhaven van de huidige wijze van Regionale verkiezingen.
- ✓ het personele element valt buiten de scope van de politieke organisatie.
- ✓ de diverse verkiezingsorganen bemensen met competente, eerlijke en oprechte personen, die hun taken naar behoren uitvoeren.
- ✓ bij de verkiezingen staat de kiezer centraal.
- ✓ de zetels, verkregen bij de verkiezing, behoren de politieke organisatie/partij toe.
- ✓ bijzondere aandacht wordt gevraagd voor de voorstellen voor aanpassing van de verkiezingswetgeving, zoals vervat in tabel 1 van deze notitie.

De Nationale Partij Suriname behoudt zich het recht voor zich te verschonen van de verantwoordelijkheid voor het einddocument, die door de Staatscommissie Evaluatie Verkiezingswetgeving wordt samengesteld, indien deze niet voldoet aan haar inzichten.

7. Bronvermelding

De onderstaande bronnen zijn geraadpleegd bij het samenstellen van deze notitie:

- Diverse interne documenten van de Nationale Partij Suriname
- Boksteen, L., 2016. Alternatief LEV - DEV
- Decreet Districtenindeling 1983, S.B. 1983 No. 24
- Decreet Politieke Organisaties, S.B. 1987 No. 61
- Decreet Ressorten-indeling, S.B. 1987 No. 67
- Grondwet van de Republiek Suriname, S.B. 1987, No. 116,
Gew. bij S.B. 1992 No.38
- Kiesbesluit S.B. 1987 No. 82, laatstelijk Gew. S.B. 2010, No. 37
- Kiesregeling S.B. 1987 No. 62, laatstelijk Gew. S.B. 2010 No.29
- Polanen, S., 1995. Het Kiesstelsel van de Republiek Suriname
- Wet Terugroeping Volksvertegenwoordigers, S.B. 2005 No.15
- Wet Regionale Organen, S.B. 1989, No. 44
- Wijdenbosch, J., 2016. Inleiding bij de 1ste informatie bijeenkomst met
politieke partijen, Staatscommissie Evaluatie
Verkiezingswetgeving

Partij voor Democratie en Ontwikkeling

Paramaribo, 26 augustus 2016

Commissie Evaluatie Kieswetgeving

De Partij voor Democratie en Ontwikkeling (PDO) heeft zich gebogen over de kieswetgeving. Het gaat om een complexe materie die goed doordacht voorbereid en uitgevoerd dient te worden. Het is een vereiste dat als de nieuwe kieswet er is, deze breed wordt gedragen in Suriname.

Het kiesstelsel stamt uit 1987 en wordt door een aanzienlijk deel van de bevolking als 'onrechtvaardig' beschouwd. De PDO stelt zich op het standpunt, dat het nieuwe kiesstelsel moet voldoen aan de aspiratie van het volk. De PDO streeft naar een kiesstelsel waarin de burger vertrouwen heeft en zorgt voor vertrouwen in de politiek.

Aanbevolen wordt, dat naast het horen van de politieke partijen die op het moment deel uitmaken van het politiekspectrum, ook relevante opvattingen en uitgangspunten, die in de loop van de politieke geschiedenis zijn geponeerd door politieke partijen, meegenomen worden.

De leden van De Nationale Assemblée worden volgens de huidige kieswet per district op grond van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging gekozen. Het mag niet zo zijn, dat de verhouding tussen het aantal stemmen en zetels een grote mate van disproportionaliteit kent.

Het is nodig om voor het District Coronie (vanwege de kleinschaligheid) enigszins afwijkende voorwaarden door te voeren. Het is voor de PDO het best om in dit district de partij, die de meeste stemmen haalt in aanmerking te doen komen voor de zetel (s).

De precieze bepalingen die moeten leiden tot een rechtvaardig kieswet moeten minutieus, in voortdurende samenspraak uitgedokterd worden. Het is volgens het inzicht van de PDO dringend noodzakelijk dat de Commissie Evaluatie Kieswetgeving blijft functioneren tot dat de wet een feit is. Dit om een zo breed mogelijke samenspraak te bewerkstelligen.

Het vertrouwen in het nieuw kiesstelsel kan het best bekrachtigd worden door een referendum.

De partij die deelneemt aan de verkiezingen zouden gebonden moeten zijn om in alle districten kandidaten te stellen.

De PDO staat een landelijk evenredigheidsstelsel (met één kieskring) voorwaarbinnen de restzetel gaat naar het hoogste aantal reststemmen. De kiezer moet in dit kader in de gelegenheid zijn om een voorkeurstem te kunnen uitbrengen.

De plaats van de Districtsraden en Resortraden moet nader bekeken worden. Vooral dat van de Resortraden.

De PDO afgevaardigden naar de zitting van de Commissie Evaluatie Kieswetgeving
Aanbevolen wordt ook financiering en subsidie politieke partijen.

Tjark Bill Nurse

Soenderpersad Hanoeman

DEMOCRATISCH ALTERNATIEF 91

GLADIOLENSTRAAT 17 ZORG EN HOOP

PARAMARIBO – SURINAME

TELEFOON 432342

Paramaribo, 01 Juni 2017

Ref.nr.: DA91/2017-014

Aan: Commissie Evaluatie Kieswetgeving

Betreft: Reactie op voorstellen wijziging kiesstelsel

Beste Commissie,

Met veel belangstelling heeft DA'91 kennis genomen van de gepresenteerde voorstellen die door de verschillende deelnemers aan de sessie's over de wijziging van ons kiesstelsel zijn gedaan en voorgesteld. De partijleiding heeft de gepresenteerde voorstellen op 29 mei j.l. per mail ontvangen. Hoewel het korte tijdsbestek geen ruimte heeft geboden om relevante structuren te consulteren, een noodzaak gezien het nationaal belang van deze kwestie evenals de ingewikkeldheid van het onderwerp. Nochtans is zij van goede wil en zal op grond van eerder genomen standpunten, via een eerdere reactie aan u kenbaar gemaakt en waarvan enkelen ook in de voorstellen te vinden zijn, haar mening ventileren met behoud van haar recht om op een ander moment, integraal, op het gestuurde document en belangrijke kwesties die niet zijn opgenomen in de voorgestelde wijzigingen nader in te gaan.

Toelichting.

DA'91 heeft met haar bondige bijdrage getracht op hoofdlijnen richting te helpen geven aan de discussie en persisteert op dit moment daarbij. Zonder te pretenderen volledig te zijn geweest met haar bijdrage wenst zij uitgaande van het adagium dat: "De uitspraak van het volk bindend is voor de tot standkoming van het politiek bestuurlijk systeem en de volksvertegenwoordigende lichamen", wederom te benadrukken dat ingrijpende wijzigingen van het kiesstelsel bij referendum door het volk dient te worden aangenomen.

Voorts houdt onze partij de Commissie Wijziging Kiesstelsel voor dat zij geen voorstaander is van :

- Een rechtstreekse verkiezing van de President.
- Een verbod op pre-electrale combinatie vorming
- Voorts doet de partij andermaal het beroep op de commissie het voorstel over te nemen dat wijzigingen in het huidig kiesstelsel pas de verkiezing na de eerstvolgende van kracht zijn

De Partij rekent erop hiermede een voor het moment passende bijdrage te hebben geleverd aan de voortgaande discussie over en evaluatie van ons Kiesstelsel.

Hoogachtend,

A. Stienstra
Secretaris Presidium DA'91
Namens deze,

M. Chou
Presidium DA'91

De Algemene Bevrijdings- en Ontwikkelingspartij (ABOP)
Jaguarstraat 1
Paramaribo

Aan: de voorzitter van de Commissie ter evaluatie van de Kieswet
Dhr. drs. J. A. Wijdenbosch
p/a Kabinet van de President

Onderwerp: Enkele zienswijzen van de ABOP m.b.t. een eventuele wijziging van de Kieswet

Paramaribo, 26 augustus 2016,

Geachte heer Wijdenbosch,

Naar aanleiding van het verzoek van de "Commissie ter evaluatie van de Kieswet" over de zienswijzen van de ABOP m.b.t. een eventuele wijziging van de Kieswet en aanverwante regelingen het volgende:

De partij is van oordeel dat de commissie zich bij de herziening van de Kieswet en aanverwante regelingen sterk moet laten leiden door:

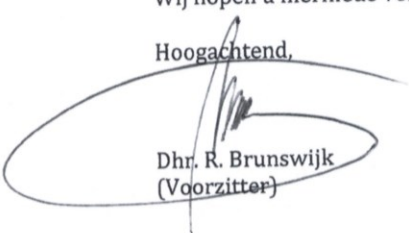
1. het beginsel van Representatieve Democratie in de ruimste zin des woords. Daarbij moet ervan worden uitgegaan dat alle lagen van de bevolking zich zoveel als mogelijk moeten kunnen doen vertegenwoordigen in het hoogste College van Staat. Immers bij democratie gaat het niet slechts om het principe van '*majority rules*' maar zeker ook om '*minority rights*'
2. de geografische indeling van de districten en spreiding van de bevolking. Het aspect van vertegenwoordiging tot in alle uithoeken moet niet onderschat worden daar het bijdraagt aan de waarborging van het Surinaamse grondgebied en bescherming tegen de toenemende invloed van vreemde mogendheden.
3. de achterstand in ontwikkeling op zowel economisch als sociaal gebied in verschillende delen van het land.

De huidige Kieswet levert voorts een bijdrage aan natievorming, daar het partijen die veelal verdeeld zijn in etnische blokken dwingt om samen te werken teneinde een regering te vormen.

De huidige zetelverdeling plaatst districten als Paramaribo, Wanica en Nickerie, die qua ontwikkeling relatief ver vooruit zijn, in een voordelige positie ten opzichte van de overige districten. Voor een waarachtige ontwikkeling van de totale natie is het van belang om de verdeling zodanig te herzien dat districten die een achterstand in ontwikkeling hebben, de gelegenheid krijgen zich in voldoende mate op het hoogste niveau te laten vertegenwoordigen.

Wij hopen u hiermede voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

Dhr. R. Brunswijk
(Voorzitter)

Inzichten van de VHP m.b.t. voorstellen tot wijzigingen in de Kieswetgeving voor Suriname

I. Achtergrond

Op 13 mei jl. heeft in het Perscentrum van het Kabinet van de President o.l.v. de gewezen President van de Republiek Suriname, de heer Jules Wijdenbosch een bespreking plaatsgevonden inzake de evaluatie van de Kieswetgeving. Op de bespreking werden de voorgestelde wijzigingen en aanvullingen zoals gedaan door politieke partijen en deskundigen middels PowerPoint gepresenteerd.

N.B.

1. Het integraal verslag van bovengenoemde bespreking waarbij er op- en aanmerkingen zijn geplaatst is toegezegd maar nog niet ontvangen.
2. Op het voorstel van de VHP delegatie om eventueel nadere onderwerpen eveneens aan de orde te stellen, is positief gereageerd.

Deze nota waarin de inzichten van de VHP zijn vervat volgt de opbouw en nummering van de PowerPoint presentatie zoals werd gepresenteerd door mevrouw Tilon op genoemde bespreking van 13 mei.

Aan het einde zijn nog wat nadere voorstellen en opmerkingen opgenomen.

II. Technische wijzigingen deel 1

1. Digitaal stemmen

Deze aangelegenheid moet goed worden onderzocht voor wat betreft de bijdrage om de verkiezingen te verbeteren in termen van betrouwbaarheid, efficiëntie en kostenverlaging. Vooral het aspect van betrouwbaarheid verdient aandacht, mede gelet op de internationale ontwikkelingen/ gebeurtenissen in dit verband. Ook het aspect van de mogelijkheden van de technische voorziening en de training/voorlichting van de kiezers en de bij de verkiezing betrokken personen en instanties is van groot belang.

Enkele gebieden van aandacht bij een eventuele introductie zijn:

- een moeilijke landelijke haalbaarheid door o.a. het ontbreken van de infrastructuur en de lage internetsnelheid. Er zullen ook veel trainingen nodig zijn;
- Veiligheidsproblemen. Het is haast onmogelijk om een database te beveiligen die niet toegankelijk is voor hackers: Zelfs de VS heeft hier problemen mee;

- Betrouwbaarheid. Digitaal stemmen verstaat zich het best met een terugtrekkende overheid.

De VHP is in principe geen tegenstander van digitaal stemmen maar vindt dat het primaire en centrale belang is: Vereenvoudig de verkiezingen en vergroot de betrouwbaarheid, werk daarna aan digitaliseren.

Als het moment daar is, draai eerst een pilot simultaan met het bestaande systeem in één ressort of district, voorafgaand aan de verkiezingen.

Wat wel als optie in overweging gegeven wordt is het elektronisch tellen van de stemmen. Het tellen voltrekt zich in bijzijn van het publiek en kan zo nodig handmatig gecontroleerd worden. Dit zal het telproces en de bekendmaking van de uitslag aanmerkelijk kunnen versnellen.

2. Stembussen

Behoud van het huidige systeem van metalen stembussen moet worden gehandhaafd, dit is vooral van belang i.v.m. de fraudegevoeligheid. De ervaringen met de verkiezingen van 2015 m.b.t. Paramaribo zijn schadelijk geweest voor het vertrouwen. Werk aan vergroting van de betrouwbaarheid en voorkom wat zich toen heeft voorgedaan.

Er zijn duidelijke procedures: Indien een stembus geopend is, moet doorgeteld worden tot dat is afgerond, d.w.z. totdat het laatste stembiljet is geteld.

Bepaal het aantal stembussen per bureau afhankelijk van het aantal te verwachten stemmen op dat bureau.

Behoud de bestaande bussen en werk aan beveiliging, grotere betrouwbaarheid en transparantie van het systeem als geheel.

3. 1% regeling afschaffen

Deze regeling heeft geen aanwijsbare positieve zaken opgeleverd. Het jaagt de partijen alleen maar in grote kosten. De invoering van een waarborgsom verdient aanbeveling.

Ook het lidmaatschap van meer dan 1 partij moet niet verboden worden aangezien een verbod manipulatie in de hand kan werken. Met name is dit mogelijk bij de verwerking van de ingediende ledenlijsten.

Het doel, namelijk het voorkomen en ontmoedigen van versplintering is goed, maar de 1% regeling draagt er niet toe bij dat doel te bereiken. De uitdaging is om een ander, makkelijker en werkbaar criterium te vinden om het doel te bereiken.

Een waarborgsom is een optie: Wie geen zetels heeft behaald raakt de waarborgsom kwijt. Dit is een maat die voor iedereen objectief meetbaar is en makkelijk uitvoerbaar. De hoogte van de waarborgsom moet naar redelijkheid en billijkheid worden vastgesteld: De bedoeling is om te kleine groepen die nauwelijks stemmen en geen zetels halen te ontmoedigen om als zelfstandige

partij deel te nemen aan de verkiezingen, en hopelijk aanmoediging te vinden om hun krachten te bundelen en samen met anderen deel te nemen.

4. Stemrecht voor Surinamers in detentie

Detentie kan in verschillende vormen en rechtsgangen plaatsvinden. De uitvoering wordt onwerkbaar. Het voorstel is onethisch en wordt dus afgewezen. Dat veroordeelden wel kandidaat mogen worden gesteld is eveneens onethisch. Indien de detentie na de kandidaatstelling plaatsvindt kan betrokkene wel worden gehandhaafd.

Deze aangelegenheid moet goed worden geformuleerd: soort delicten/soort/ hoogte straffen.

Onder detentie moet in dit geval verstaan worden: ‘Zij die onherroepelijk zijn veroordeeld op de dag van afsluiting van de kiezerslijst’. Deze mensen hebben geen stemrecht.

5. DC geen voorzitter DR

Met de suggestie dat de DC geen voorzitter van de Districtsraad kan zijn kan worden meegegaan. Immers de DC is een benoemde functionaris, terwijl de Districtsraad een politiek orgaan is dat gekozen wordt.

N.B. Bij de behandeling in DNA bij de totstandkoming van de wet Regionale Organen is deze kwestie aan de orde geweest: Het zou een ‘tijdelijke’ voorziening zijn.

6. Wijzig ‘bestuur’ in ‘dagelijks bestuur’

Met de suggestie om ‘bestuur’ te wijzigen in ‘dagelijks bestuur van de politieke organisatie’ kan worden meegegaan.

III. Technische wijzigingen deel 2

7. Regionale verkiezingen – DNA verkiezingen scheiden

Nagegaan moet worden de redenen die hebben gegolden om deze genoemde verkiezingen gezamenlijk te houden. De twee belangrijke redenen zijn geweest:

- a. het stelsel van het bestuur van Suriname m.n. de verkiezing van de President en de Vice President in de Verenigende Volksvergadering in de 3^e ronde;
- b. het organisatorisch- en kostenaspect, dit geldt zowel voor de Staat als de aan de verkiezing deelnemende politieke organisaties.

De VHP is voorstander om beide verkiezingen simultaan te blijven houden om hogergenoemde redenen. Maar er wordt wel uitdrukkelijk op gewezen dat het om twee gescheiden verkiezingen gaat die ook separaat behandeld dienen te worden, bij de registratie, de telling en in het hele proces.

Aanbevolen wordt om de focus te vestigen op vergemakkelijking van de verkiezingen, bijvoorbeeld door op elk van de stembiljetten (het blauwe en het witte) slechts 1 hokje te doen kleuren.

8. Apart Kiesregister

De huidige regeling waarin aan het O.K.B. m.b.t. het kiesregister taken zijn toebedeeld, wordt niet optimaal uitgevoerd. Klachten om van het C.B.B. informatie te verkrijgen zijn bekend, ook bij de politieke organisaties.

Ons voorstel is dat een apart orgaan met duidelijke bevoegdheden wel wenselijk is, belast met het bijhouden van het kiesregister, het controleren van het administratieve voorwerk van C.B.B., en de autoriteit is die definitief over de lijst beslist.

Het C.B.B. is verplicht om alle informatie te verschaffen aan burgers, politieke partijen en organisaties, ook aan het met toezicht belaste O.K.B. In de praktijk wordt ook door het O.K.B. geklaagd over onvoldoende medewerking.

De status van het aparte orgaan moet goed geregeld zijn.

De huidige aandacht (vanuit partijen) voor het Kiesregister is: ‘Komt iemand (van mijn Partij) in het register voor? Maar niemand controleert bijvoorbeeld op namen van overledenen of geëmigreerden. (Iedereen controleert zijn belang, wie controleert de objectieve zuiverheid van het totale register).

N.B.

Van alle eventueel in te stellen autoriteiten moet helder geregeld zijn hoe de betrokkenheid van de politieke partijen zal zijn.

9. Stemrecht buitenlanders

Het voorstel: Geef buitenlanders die langer dan 10 jaren in Suriname wonen, op RR niveau actief stemrecht.

Uitvoering van dit voorstel zal in praktijk als volgt uitwerken:

1. Directe invloed op DR resultaat;
2. Indirecte invloed op verkiezing van de President en de Vice President in de Verenigde Volksvergadering;
3. Invloed op andere besluiten van de Verenigde Volksvergadering, art. 181 G. W.

Vreemdelingen die in ons land wonen doen dat uit vrije wil en keuze, op grond van hun eigen overwegingen. Desondanks staan wij in principe niet afwijzend als het gaat om regionale verkiezingen. Een grondige nadere studie vooraf wordt aanbevolen, ook met betrekking tot de bepaling van de doelgroepen. Hierbij wordt bijzondere aandacht gevraagd voor mensen van Surinaamse origine.

N.B.

De VHP heeft zich in 1975 bij het tot stand komen van de Toescheidings-overeenkomst ingezet voor rechten van Surinaamse remigranten.

10. Stemmen uit het buitenland

Stemmen mogelijk maken voor Surinamers die zich op de dag van de verkiezing in het buitenland bevinden.

Dit is niet aan te bevelen, het wordt een bron van onregelmatigheden. Verder heeft het een kostenaspect en vergt veel organisatie.

Bij hoge uitzondering kan overwogen worden om de mogelijkheid te openen voor personeel werkzaam op buitenlandse posten en hen die bij internationale organisaties geaccrediteerd zijn. Maar deze beperkte groep zou ook middels machtiging kunnen stemmen zoals dat geldt voor politie en militairen die op de dag van de verkiezingen vanwege dienst niet zelf kunnen stemmen. Goed nader onderzoek vooraf is een vereiste.

IV. Technische wijzigingen, deel 3

11. Ressort indeling verbeteren: Decreet Ressort- indeling

Uitvoering van dit voorstel is nodig en behoort niet beperkt te blijven tot het gegeven voorbeeld (t.w. Kwakoe Gron, district Sipaliwini i.p.v. Brokopondo).

Er zijn ressorten, waarvan de grenzen moeten worden gewijzigd, deels binnen hetzelfde district. Bijvoorbeeld, de bewoners woonachtig in een bepaald ressort aan één bepaalde weg, vallen in 2 verschillende ressorten.

Alle ressorten moeten geëvalueerd worden. De criteria tot herindeling moeten vooraf duidelijk vast staan. Immers wijziging van grenzen kan invloed hebben op het aantal woonachtigen binnen een bepaald ressort met gevolgen voor het aantal RR leden van dat ressort. Dat is eveneens van invloed op de uitslag van een gehouden verkiezing.

Het Decreet Districten-indeling zal gewijzigd moeten worden.

12. Oproepingskaarten afschaffen

Uitgaande oproepingskaarten hebben:

- a. een verwijzingsfunctie: op welk stembureau moet betrokkene stemmen;
- b. een motiveringsfunctie en wel naar de kiezers en politieke organisaties;
- c. initiëren activiteiten, o.a. tot aanvulling van het kiesregister.

De organisatie/kosten van de uitreiking van oproepingskaarten moet worden bekeken: Het lijkt soms op een ‘money making business’. Voer een strenge evaluatie uit op de rechtmatigheid en doelmatigheid van de gemaakte kosten. Na overweging van de voor- en nadelen moeten evenwichtige beslissingen genomen worden tot vergroting van effectiviteit en efficiëntie.

Handhaaf de oproepingskaart maar maak het systeem betrouwbaarder en efficiënter. Verbeter het toezicht op bezorging en de aankomst van de kaarten. Maak verder duidelijk dat de oproepingskaart een administratieve voorziening is om het verkiezingsproces te vergemakkelijken, maar het mag geen wettelijke randvoorwaarde zijn om te mogen stemmen. Dit moet duidelijk aan de autoriteiten die met het proces van stemming belast zijn, geïnstrueerd worden: Als kiezers zich met een ID kaart melden en voorkomen op de kiezerslijst, moet dat voldoende zijn om te kunnen stemmen.

Voor wat betreft de uitreiking van de oproepingskaarten moet onderzocht worden hoe de politieke partijen en de kiezers actiever betrokken kunnen worden.

IV. Wijzigingen Kiessysteem (1)

1. Rechtstreekse verkiezing van de President

Dit is onderdeel van het Regeerstelsel, voorgesteld wordt dit punt te behandelen bij de integrale wijziging van de Grondwet. Wij stellen voor nu prioriteit te geven aan de voorstellen betreffende het Kiesstelsel.

2. Geen combinatie toestaan

Beantwoording van deze vraag is afhankelijk van het uiteindelijke kiesstelsel. Bij een E.V. kiesstelsel voor alle volksvertegenwoordigende organen kan dit in gunstige overweging worden genomen.

Onder het huidige districtenstelsel moet elke partij de vrijheid behouden om zowel afzonderlijk als in combinatie deel te nemen aan de beide verkiezingen t.w. voor DNA en voor RR.

3. Verkiezing van de District-Commissaris

Dit is voorlopig niet aan te bevelen, vide de discussie in Nederland over de gekozen burgemeester.

4. Quota Systeem voor vrouwen en/of minderheidsgroepen

De VHP beveelt aan om invulling te geven aan de adviezen van de VN met betrekking tot quota voor vrouwen.

Met betrekking tot ‘minderheden’ het volgende. Suriname kent geen ‘minderheden’, dat is een geïmporteerd begrip. Suriname is een multi-etnische en multiculturele samenleving.

5. Gemengde kiesstelsel/ landelijke E.V. stelsel

Hierop zal in paragraaf V worden ingegaan.

6. Aantal DNA-zetels evenredig aan het aantal kiesgerechtigden per district

Met dit voorstel kan worden meegegaan, waarbij het aantal kiesgerechtigden en niet het aantal inwoners de grondslag vormen voor bepaling van de evenredigheid, met periodieke telling en bijstelling van de verdeling. Dit geldt echter alleen bij een Districtenstelsel (huidig systeem).

De bezwaren tegen het huidig stelsel zijn voldoende bekend:

- de onder- en overtoebedeling van zetels – bijvoorbeeld Paramaribo ongeveer 10.000 kiezers = 1 zetel: Coronie ongeveer 900 kiezers = 1 zetel.
- de kiezers in bevolkingsrijke en stedelijke gebieden hebben zeggenschap en invloed ingeleverd.

V. Technische wijzigingen kiessysteem (2)

7. Herziening bestaande regeling - herziening zetelverdeling

Regionaal niveau

Alleen DR niveau handhaven op 62 zetels (dus afschaffen RR niveau). Meer bevoegdheden aan de DR. Gaarne de argumenten aangeven, afhankelijk daarvan beslissen.

Nationaal niveau

Elk district krijgt 1 basis DNA zetel, 41 andere zetels volgens landelijke evenredigheid. Hieraan kleven dezelfde bezwaren als aan het huidig stelsel. Derhalve bevelen wij dit niet aan.

8. Alleen landelijke E.V.

Een kiesstelsel moet een goede weerspiegeling geven van de bevolking en als rechtvaardig ervaren worden. De basisgedachten zijn ‘rechtvaardigheid’ en ‘representativiteit’.

Een wijziging van het stelsel moet de problemen die thans ervaren worden goed en makkelijk wegwerken. Wat in het huidige stelsel het meest steekt is de overwaardering en over-toebedeling van zetels aan sommige districten en de onderwaardering en onder-toebedeling aan andere.

Een volledig E.V. stelsel kan vooraf als het meest rechtvaardig overkomen maar er kleven belangrijke bezwaren aan: Versplintering van kiezers over vele partijen, en polarisatie. Er zouden waarborgen moeten worden opgenomen om aan de bezwaren tegemoet te komen.

Internationaal is gangbaar het bepalen van een **kiesdrempel** (Duitsland) tegen versplintering. Hier moet wel aandacht worden gegeven aan het model van de toewijzing van restzetels t.w.:

- a. methode van de grootste overschotten (DR)
- b. methode van de grootste gemiddelden (DNA)

Hiermede hangt ook samen de schrapping van art. 61 lid 2 van de G.W. (woonplaatsbeginsel). In de praktijk kan dit beginsel als ‘de grote leugen’ worden beschouwd. Het vindt zijn oorsprong in de aversie tegen de toestand tot 1980 namelijk geen contact tussen de kiezers en de gekozenen. Er zijn vele personen die wel aan de veronderstelde objectieve criteria voldoen om kandidaat te zijn en binding met hun geboortedistrict hebben doch op grond van beroeps/ambt bezigheden genoodzaakt zijn buiten het desbetreffende district te wonen.

Het huidige woonplaatsbeginsel is belemmerend, er moet naar een andere manier gezocht worden om de binding met de districten te bestendigen. Gekozen DNA leden vertegenwoordigen verder het totale volk en NIET hun district.

De grotere betrokkenheid van districtsbewoners en hun invloed op het bestuur, zeker als het hun directe omgeving betreft, wordt beter gediend door de RR en in vlotte voortzetting van de decentralisatie van bestuur.

Een gemengd stelsel is bekend uit het verleden. Daar is ervaring mee.

De thans meest eenvoudige en begrijpelijke oplossing bestaat uit behoud van het huidige districtenstelsel maar met periodieke evenredige herverdeling van de 51 zetels op basis van het aantal kiesgerechtigden per district.

Een soortgelijke methode wordt al voor de RR toegepast.

De positie van de VHP op dit punt kan dan als volgt worden samengevat:

- behoud het huidige districtenstelsel maar maak het rechtvaardiger en representatiever door het op enkele punten aan te passen;
- verdeel de 51 DNA zetels per district op basis van het aantal kiesgerechtigden (en niet het aantal inwoners) per district. Dit gebeurt reeds op het niveau van de RR;

- bepaal telkens de verdeling van zetels op grond van periodieke telling van het aantal kiesgerechtigden per district (zoals dat al toegepast wordt bij de RR);
- kandidaten (op één lijst) worden gekozen op basis van het aantal stemmen dat ze hebben behaald en niet op lijstvolgorde;
- het woonplaatsbeginsel wordt verwijderd, daarvoor in de plaats komt een andere, meer flexibele regeling waardoor de binding met het district blijkt waarin men zich verkiesbaar stelt.

N.B.

Bedoeld artikel 61 lid 2 dient ook bij de handhaving van het huidig stelsel te worden geschrapt.

9. Niet de lijstvolgorde hanteren maar de voorkeur door het aantal behaalde stemmen

Dit voorstel kan worden ondersteund.

Partijen moeten de politieke- en beleidsvrijheid hebben om hun kandidaten te positioneren op basis van de combinatie waarin ze deelnemen en het kiesstelsel.

10. DNA kiessysteem voor RR

Dit voorstel kan worden ondersteund.

Voor zowel DNA als RR wordt hetzelfde kiessysteem gehanteerd.

VI Wijziging Kiessysteem (3)

11. Toewijzing RR

Het voorstel is om het percentage RR leden evenredig te doen zijn aan het percentage behaalde stemmen door politieke organisaties. Eerst wordt het aantal zetels aan politieke organisaties toegewezen en dan vindt verkozen verklaring plaats naar rangorde.

Met dit voorstel kan worden meegegaan.

12. Traditioneel gezag

Gaarne nader toelichting geven wat hiermee wordt bedoeld.

VII Nieuwe voorstellen

1. Instellen Verkiezingsautoriteit

Dit is aan te bevelen maar een gedegen nadere studie is vereist o.a. naar samenstelling, taken en bevoegdheden. Model Zweden?

2. Wet financiering en subsidie politieke organisaties

Een nadere studie is vereist waarbij gelet wordt op specifieke Surinaamse omstandigheden.

3. Wet openbaarheid van bestuur

Dit is een dringende noodzaak.

VIII Andere voorstellen en opmerkingen

De nieuwe voorstellen onder bullits 1,2, en 3 (zie PP van de Commissie zoals gepresenteerd door mw. Tilon, laatste slide) kunnen na studie in welwillende overweging worden genomen. Met betrekking tot het onder bullit 4 genoemde voorstel: ‘Komen tot een oplossing van de competitiestrijd tussen de verscheidene verkiezingsautoriteiten’ wordt aanbevolen om de regels, taken en bevoegdheden et cetera duidelijk vast te leggen middels een memorie van toelichting. In dat proces wordt ook aandacht gegeven aan het verwijderen van doublures van activiteiten.

Politieke partijen moeten de vrijheid hebben om zowel zelfstandig als in combinatie deel te nemen aan de twee verkiezingen.

Het is uiterst belangrijk om een goed beeld te krijgen van het tijdstraject van voltooiing van de werkzaamheden van deze Commissie alsook een natraject van eventuele wijzigingen, goedkeuring en afkondiging van regels m.b.t. de verkiezingen.

De Partij is van oordeel dat de nieuwe Kieswetgeving reeds bij de eerstvolgende te houden verkiezingen van volksvertegenwoordigende organen zou moeten gelden.

Vooruitstrevende Hervormings-Partij - VHP

Paramaribo, 8 juni 2017

Onderwerp : Voorstellen en commentaar mbt evaluatie van het kiesstelsel
Partij : BEP
Datum : 10 augustus 2016

Vraag 1

Heeft de BEP bezwaren tegen het huidig kiesstelsel

1. Afgezien van kleine wijzigingen in het kiesstelsel heeft de BEP over het algemeen geen bezwaar met het huidig kiesstels.
2. De wijzigingen waarover de BEP eventuele voorstellen tot wijzigingen wil doen zijn:
 - T.a. v de oproepingskaart wil de BEP voorstellen om het huidig systeem van het bezorgen van oproepingskaarten bij elke verkiezingen te wijzigen naar het maken van permanente verkiezings ID kaarten voor alle stem gerechtigden (zie de artikelen 2 lid 3a, 90 en 97 lid 2 kiesregeling, artikel 24 lid 1 model III blz. 23 Kiesbesluit, artikel 54 Grondwet) .
3. m.b.t. tot het uitbrengen van je stem op de dag van de verkiezingen stel de BEP voor om sub stembureau (het plaatsen van stembussen) te introduceren in die zin dat de stemgerechtigden die in een bepaald district/resort staat ingeschreven en op de dag van de verkiezingen door een of andere omstandigheid niet in de gelegenheid is om zijn/haar stem uit te brengen wel in de gelegenheid wordt gesteld bij een van de ingestelde sub stembureau zijn/haar stem uit te brengen. (zie artikel 25 lid 5 Kiesregeling)
Vb. De ingezetenen van het district sipaliwini die in Paramaribo aanwezig zij zou bij het hoofdstembureau te Mc Arthur hun stemmen kunnen uitbrengen
4. mbt. de invloed van de kiezers op de samenstelling van de kiezerslijst zou men dat kunnen bewerkstellingen door de structuren cq kernen en afdelingen van de politieke organisatie meer betrokkenheid cq meer zeggenschap moeten geven bij de samenstelling van de kiezerslijsten. Dit houdt in dat indien de structuren kernen en afdelingen een kandidaat naar voren schuiven om op de kiezerlijst te komen de besturen van de politieke organisaties de kandidaat moet accepteren
5. mbt tot de vraag waar centraal staat de partij, de kiezers of de gekozenen is BEP van mening dat de kiezers Centraal staat. Zonder de kiezers heeft noch de partij noch de gekozenen recht van bestaan .
6. als de kernen, de afdelingen meer zeggenschap krijgen bij de samenstelling van de kiezerslijsten is de kans groot dat zij gaan stemmen voor de persoon die zij hebben voorgedragen en als de persoon gekozen wordt zal hij de belangen van de kiezers in dat district behartigen.
7. DE BEP gaat voor handhaving van de bestaande methode omdat wij als land mbt tot het organiseren en houden van algemene, geheime en vrije verkiezingen zowel nationaal, regionaal en Internationaal een goede naam hebben omdat het systeem fraude bestendig en transparant is.
8. T.a.v. de DR en RR gaat de BEP voor handhaving van de bestaande methode op basis van de

Zelfde reden mbt de DNA kandidaten.

Mbt de functie van DC is BEP van mening dat dit op moment te veel gepoliticiseerd is.

De DC die worden benoemd voor de beschillende distrikten hebben in de meeste gevallen geen affiniteit/geen binding met het district en de gemeenschap waardoor de ontwikkeling in de districten niet goed op gang komt.

De DC moeten rechtstreeks door de kiezers van dat district om de 3 jaren worden gekozen.

9. Landelijk systeem of districten stelsel. Theoretisch gaat men ervan uit van het districten stelsel dat als de kandidaat in het distict woont hij een binding heeft met het district en de gemeenschap. In de rand distrikten is dit het wel het geval maar in de binnenlandse districten werkt dit niet. In de praktijk zal je geen hooggeschoolde mensen zal vinden omdat de faciliteiten in de distrikten ontbreken.
Voor de BEP is een landelijk systeem het beste, ongeacht waar je woont om de lijst geplaatst Wordt.

ENKELE GERAADPLEEGDE BRONNEN:

Grondwet van de Republiek Suriname, S.B. 1987 no.116, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1992, no.38.

Staatsblad van de Republiek Suriname:

- 1987, no. 61, decreet houdende regels voor politieke organisaties (Decreet Politieke Organisaties)
- 1989, no.2, wet houdende regels betreffende de inrichting van de Regionale Organen (Wet Regionale Organen)
- 1987, no.62, wet houdende regels voor de verkiezing van leden voor volksvertegenwoordigende lichamen in Suriname (S.B. 1987 no. 62, geldende tekst S.B. 1987 no 73), zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2010 no. 29.
- 1987, no. 82, staatsbesluit houdende vaststelling van voorschriften ter uitvoering van de Kiesregeling (S.B. no 62), zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2015 no. 40.

Beleidscommissie verkiezingen 2015, *Evaluatieverslag*, december 2015

Commissie Integrale Evaluatie Verkiezingen mei 2000, *Evaluatieverslag*

Van Schagen J.A., Kummeling H.R.B.M., *Proeve van een nieuw kiesstelsel*, E.F.J. Tjeenk Willink Deventer, 1998